

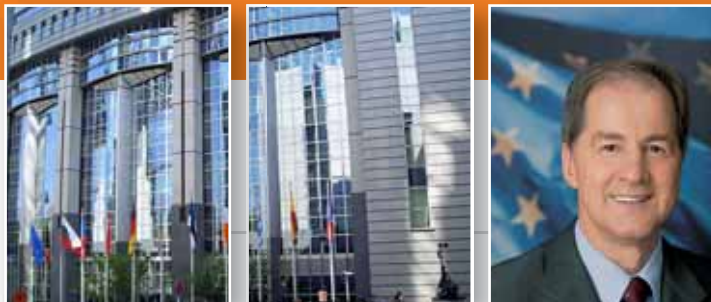
RAPORT ROCZNY 2009

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2	3. ZBIERANIE DANYCH Z OBSZARU UE	22	
Słowo wstępne – Jo Leinen	2	Co je Europa?	22	
Słowo wstępne – Androulla Vassiliou	3	Pierwszy roczny raport EFSA na temat pozostałości pestycydów	23	
Przesłanie – Diána Bánáti	4	Raportowanie epidemii chorób odzwierzęcych i przenoszonych przez żywność na obszarze całej UE	23	
Przesłanie – Catherine Geslain-Lanéelle	5	Pomoc w dostrzeganiu powstających zagrożeń	24	
I. KONSOLIDACJA ROLI EFSA W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI UE	6	4. ROZWÓJ MIĘDZYNARODOWYCH STOSUNKÓW PARTNERSKICH	25	
II. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI W EUROPIE	8	Wyzwania globalne	25	
1. OPRAWOWANIE WSZECHSTRONNYCH EKSPERTYZ	9	Zacieśnianie współpracy międzynarodowej	25	
Kontrola kompetencji w celu usprawnienia metod rozwiązywania problemów	9	5. KOMUNIKACJA I DIALOG	27	
Przyjęcie nowych członków Komisji Naukowej i paneli działających przy EFSA	9	Współpraca w zakresie komunikacji z państwami członkowskimi	28	
W pełni sprawny proces oceny jakości	9	Dialog z zainteresowanymi stronami	28	
Ścisła współpraca z państwami członkowskimi	10	Uczestniczenie w dialogu naukowym	29	
Maksymalne wykorzystanie ogólnoeuropejskich ekspertyz naukowych	11	Inicjatywy na rzecz współpracy ze środowiskiem naukowym	30	
Współpracujemy z najlepszymi w Europie	12	Ścisła współpraca z instytucjami UE	30	
Integrowanie ekspertyz międzyagencyjnych dla instytucji zarządzania ryzykiem	13	Współpraca z innymi agencjami UE	30	
Wielowymiarowe podejście do skażeń łańcucha żywności	14	Zacieśnianie współpracy z lokalną społecznością EFSA	31	
Zintegrowane podejście do zdrowia zwierząt	14	6. SZYBKIE REAGOWANIE, WYDAJNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ	32	
Opracowywanie nowych metod oceny ryzyka z zakresu pestycydów	15	W razie kryzysu...	32	
Ocena zagrożenia agrofagiem w celu zachowania zdrowia roślin w Europie	15	Od teorii do praktyki	32	
Wsparcie naukowe na wszystkich poziomach działalności EFSA	16	Skuteczność i efektywność	33	
2. UDOSTĘPNIANIE W TERMINIE WYSOKIEJ JAKOŚCI OCEN	17	III. PERSPEKTYWY 2010	34	
Zarządzanie wnioskami: przypadek organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO)	18	IV. ZAŁĄCZNIKI	36	
Weryfikacja oświadczeń zdrowotnych	18	Załącznik I	Tabela organizacyjna	37
Dalsze usprawnienie przeglądu partnerskiego aktywnych substancji w środkach ochrony roślin	19	Załącznik II	Lista akronimów	39
Wskazówki dla wnioskodawców i rozmowy z nimi: przykład dodatków paszowych	19	Załącznik III	Opinie i dokumenty naukowe EFSA opublikowane w 2009 r.	41
Ocena dodatków paszowych	20	Załącznik IV	Sprawozdanie finansowe	63
Ocena materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i aromatów oraz wskazówki w tym zakresie	21			

PŁYTA CD-ROM Z PUBLIKACJAMI NAUKOWYMI EFSA Z 2009 R.

SŁOWO WSTĘPNE – Jo Leinen

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO, ZDROWIA PUBLICZNEGO I BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCICI (ENVI), PARLAMENT EUROPEJSKI

Jednym z najważniejszych zadań przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI) jest troska o wysoki poziom bezpieczeństwa żywności w Unii Europejskiej. Wewnętrzny rynek europejski umożliwia swobodny handel żywnością między wszystkimi państwami członkowskimi, zapewniając europejskim konsumentom bogaty wybór produktów. Dlatego tak ważne jest weryfikowanie tych produktów przez niezależny podmiot i zachowanie zgodności z wysokimi normami bezpieczeństwa obowiązującymi w UE.

W związku z tym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) odgrywa ważną rolę w UE nie tylko w zakresie oceny bezpieczeństwa żywności i pasz, ale także jako podmiot odpowiedzialny za zdrowie i dobrostan zwierząt oraz ochronę i zdrowie roślin.

Organizacja EFSA, powstała zaledwie siedem lat temu, cieszy się już powszechnym uznaniem i jest istotnym partnerem Parlamentu Europejskiego w dziedzinie bezpieczeństwa żywności i zdrowia. Jej działania wykraczają poza obszar UE i przyczyniają się do wyznaczania norm światowych.

Tworzone w Parlamencie Europejskim prawo z zakresu bezpieczeństwa żywności, mające chronić konsumentów przed zagrożeniami zdrowia, opiera się na ekspertyzach naukowych i opiniach ekspertów z EFSA. Odgrywa także ważną rolę w ocenie ryzyka związanego z łańcuchem żywności, czego przykładem są prowadzone w ostatnim czasie dyskusje nad nową żywnością, produktami pozyskiwanymi z klonowanych zwierząt, organizmami modyfikowanymi genetycznie (GMO) i dodatkami do żywności. EFSA zajmuje się także rozpatrywaniem tzw. oświadczeń zdrowotnych, co odbiło się echem nie tylko w kręgu producentów – wzrosła również świadomość problemu wśród konsumentów. W ramach przepisów z zakresu oświadczeń zdrowotnych EFSA analizuje prawdziwość wszystkich informacji umieszczanych na etykietach, w prezentacjach i materiałach marketingowych na terenie Unii Europejskiej na podstawie materiału dowodowego przyjętego przez środowisko naukowe. Taka weryfikacja to tylko jeden z wielu przykładów działań EFSA podejmowanych na rzecz obywateli.

Europa stoi przed nowymi wyzwaniami związanymi ze zmianami klimatu i ochroną środowiska naturalnego. Rolnictwo i produkcja żywności na całej długo-

ści łańcucha żywności przyczyniają się do wzrostu globalnego ocieplenia. Na drodze poszukiwań nowych metod rozwiązywania tych problemów będą powstawały nowe technologie, umożliwiające na przykład zwiększenie wydajności plonów czy modyfikacje pasz dla zwierząt w celu zmniejszenia emisji metanu. Także i w tym przypadku musimy zapewnić zgodność z normami w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Organizacja EFSA wykonuje różne zadania, które muszą spełniać najwyższe normy jakości w celu zapewnienia bezpieczeństwa konsumentom. Ta praca jest zatem bardzo wymagająca, ale i niezwykle pożyteczna dla obywateli UE. W ciągu minionych lat EFSA skutecznie wprowadziła wysokie normy bezpieczeństwa na terenie Unii Europejskiej. ■

*Jo Leinen
Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego,
Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI),
Parlament Europejski*

SŁOWO WSTĘPNE – Androulla Vassiliou

KOMISARZ UE DS. ZDROWIA (2008–2009)

Zdaniem Komisji Europejskiej najważniejszym parametrem żywności jest to, by była ona bezpieczna.

Seria sytuacji kryzysowych w latach 90. – jak te związane z BSE czy dioksynami – spowodowała znaczny spadek zaufania konsumentów nie tylko w Unii Europejskiej, ale także na całym świecie. Była to dla nas bolesna lekcja, która doprowadziła do zmiany ogólnego podejścia do bezpieczeństwa żywności. W efekcie doszło do wszechstronnej reformy unijnego systemu bezpieczeństwa żywności. Była ona na tyle skuteczna, że dziś Unia Europejska ma jeden z najlepszych i najwszechstronniejszych systemów bezpieczeństwa żywności na świecie.

Tak znacząca poprawa nie byłaby możliwa, gdyby nie została oparta na solidnych podstawach naukowych. Nie byłaby możliwa, gdyby nie działania Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA). To właśnie EFSA dostarczyła ekspertyz naukowych, które legły u podstaw europejskiego prawodawstwa. Jednym słowem, EFSA jest niezbędnym elementem w procesie zapewniania bezpieczeństwa żywności.

Od momentu powstania siedem lat temu EFSA stopniowo umacnia swoją pozycję jako naukowy instytut doradczy. Dziś nikt nie kwestionuje kompetencji organizacji ani wysokiego poziomu jej ekspertyz naukowych.

W 2009 r. EFSA skutecznie odpowiedziała na wiele pytań z Komisji Europejskiej – co nie jest łatwym zadaniem, jeśli wziąć pod uwagę natężenie pracy. W poprzednich latach musieliśmy wyeliminować wiele zagrożeń w łańcuchu żywności. Przykładem działań w skali globalnej było skażenie melaminą mleka pochodzącego z Chin. Rola EFSA, czyli szybkie dostarczenie ekspertyzy naukowej, ma w takich przypadkach zasadnicze znaczenie.

Ta rola nie ogranicza się tylko do ekspertyzy naukowej. Gromadząc i analizując dane, EFSA poprawia jakość oceny zagrożeń związanych z żywnością i pozwala na modyfikowanie działań długofalowych w świetle postępu naukowego i rozwoju technologicznego.

Jako komisarz UE ds. zdrowia, współpracowałam z organizacją EFSA w zakresie tworzenia podstaw naukowych przepisów UE. Ta współpraca będzie kontynuowana, ponieważ przyświecają nam te same cele.

Innymi słowy, Komisja Europejska i organizacja EFSA nie ustają w wysiłkach na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa naszej żywności.

*Androulla Vassiliou
Komisarz Unii Europejskiej ds. zdrowia (2008–2009)*

PRZESŁANIE – Diána Bánáti

PRZEWODNICZĄCA ZARZĄDU EFSA

Symfonii nie zagra jeden muzyk. Do tego jest potrzebna cała orkiestra.

H.E. Luccock

Głównym celem EFSA jest zapewnienie sprawdzonych i popartych dowodami naukowymi informacji na temat wszystkich zagrożeń związanych z łańcuchem żywności. Zamierzamy utworzyć europejską organizację naukową ds. oceny bezpieczeństwa żywności i pasz, zdrowia i dobrostanu zwierząt, żywienia oraz ochrony i zdrowia roślin, która będzie uznawana w całym świecie. W tym celu w 2009 r. EFSA kontynuowała rozwój swoich placówek w Europie i na świecie, docierając dalej niż kiedykolwiek i współpracując z partnerami w instytucjach UE i państwach członkowskich.

W 2009 r. Zarząd EFSA przyjął międzynarodową strategię organizacji obejmującą główne cele konsolidacji dotychczasowych i przyszłych inicjatyw w ramach współpracy z państwami członkowskimi, państwami zewnętrznymi i organizacjami międzynarodowymi. Podjęliśmy także działania mające na celu zwiększenie możliwości EFSA w zakresie oceny ryzyka i opracowania ekspertyz. W wyniku udanej akcji rekrutacyjnej prowadzonej na przełomie lat 2008/2009 zatwierdziliśmy nominacje 174 niezależnych ekspertów naukowych na nową, trzyletnią kadencję w Komitecie Naukowym i ośmiu z dziesięciu paneli działających przy EFSA. Ponadto w uznaniu dla pracy ekspertów EFSA zaakceptowaliśmy propozycję podniesienia ich wynagrodzeń

i przyjęliśmy budżet na 2010 r. Na rozwój działalności naukowej, szczególnie w zakresie obsługi zgłoszeń i zbierania danych, zaplanowano 73 mln euro.

Już dziś wiem, że będziemy mieli więcej pracy ze względu na zgłoszenia od naszych partnerów. W ubiegłym roku podjęliśmy więc negocjacje mające na celu ocenę wpływu naszych działań. W 2009 r. jednym z najważniejszych zadań EFSA była naukowa ocena oświadczeń producentów dotyczących zdrowia i wartości odżywczych, pozwalająca konsumentom podejmować świadome decyzje żywieniowe. W 2010 r. chcemy określić najważniejsze wskaźniki pomiaru wpływu naszej działalności na kształtowanie prawa UE i całego systemu bezpieczeństwa żywności.

Przykładamy dużą wagę do kooperacji i dialogu. Każdego roku robimy wiele na rzecz budowania i wzmocnienia tych relacji. Dotyczy to nie tylko naszych partnerów, ale także wielu innych stron, zainteresowanych naszymi działaniami i zaangażowanych w nie. W 2009 r. konsekwentnie archiwizowaliśmy i sprawdzaliśmy inicjatywy naszej platformy konsultacji z zainteresowanymi stronami. Zarząd rozpoczął dyskusję i podkreślił potrzebę kontynuowania współpracy z państwami członkowskimi na rzecz zwiększenia wydajności i efektywności.

Otoczenie komunikacyjne i EFSA znacznie zmieniły się od momentu przyjęcia pierwszej strategii komunikacji w 2006 r. W związku z tym Zarząd podjął rozmowy na temat dokumentu mającego wyznaczyć najlepsze kierunki zmiany tej strategii. Będą one kontynuowane w 2010 r. w celu skierowania strategii komunikacyjnej EFSA na odpowiednie tory.

W imieniu Zarządu chciałabym podziękować dyrektor wykonawczej – Catherine Geslain-Lanéelle, 1500 ekspertom pracującym w Komitecie Naukowym i panelach oraz wszystkim 400 pracownikom EFSA za ich konsekwentne zaangażowanie w 2009 r. Mimo zwiększenia obowiązków udało im się dostarczyć do państw w całej Europie jeszcze więcej raportów dotyczących zagrożeń. Dziękuję także moim koleżankom i kolegom z Zarządu za ich pracę w 2009 r. Z przyjemnością będziemy kontynuowali nasze wysiłki na rzecz ugruntowania roli EFSA jako uznanego wewnętrznego elementu systemu bezpieczeństwa żywności UE. ■

*Prof. Diána Bánáti
Przewodnicząca Zarządu EFSA*

PRZESŁANIE – Catherine Geslain-Lanéelle

DYREKTOR WYKONAWCZA EFSA

Rok 2009 był dla EFSA okresem zacieśniania współpracy i dialogu. Mamy za sobą kolejny rok pomyślnej współpracy z Komisją Europejską, państwami członkowskimi, agencjami UE i naszymi międzynarodowymi odpowiednikami, a także stałego konstruktywnego dialogu ze stronami zainteresowanymi naszą działalnością. Zaangażowanie EFSA na rzecz dostarczania wysokiej jakości danych znalazło wyraz w opracowaniu 636 raportów naukowych w porównaniu z 489 w roku poprzednim.

Do ważniejszych działań należy rozwój procedur oceny produktów, substancji i oświadczeń wymagających uwierzytelnienia. Odnosi się to głównie do setek ekspertyz dotyczących oświadczeń z zakresu zdrowia wykonanych w bardzo krótkim czasie, a także ocen dodatków do żywności, organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO), aromatów, pestycydów i dodatków do pasz.

Ważnym elementem naszej codziennej działalności było kontynuowanie współpracy z partnerami i zainteresowanymi stronami. W 2009 r. zorganizowaliśmy m.in. konferencję, której celem było omówienie i wyjaśnienie zainteresowanym stronom oraz naukowcom naszej roli w ocenie zagrożeń związanych

z organizmami modyfikowanymi genetycznie (GMO), a także przedstawienie naszego stanowiska jako niezależnego organu doradztwa naukowego. Była to niepowtarzalna okazja do poznania różnych opinii i zdobycia wiedzy, a także kontaktu z naukowcami i zainteresowanymi stronami w otwartej i owocnej dyskusji, zwłaszcza w zakresie wzmocnienia naszego udziału w ocenie zagrożeń dla środowiska naturalnego.

Rozszerzaliśmy nasze możliwości szybkiego i skutecznego reagowania w nagłych sytuacjach. W 2009 r. przeprowadziliśmy wszechstronne ćwiczenia obejmujące ocenę ryzyka w sytuacji kryzysowej i komunikację w tym kontekście z Komisją Europejską i państwami członkowskimi. W minionych latach procedury te były realizowane w praktyce, kiedy zajmowaliśmy się nagłymi przypadkami bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa żywności spowodowanego obecnością nikotyny w grzybach leśnych i tuszu drukarskiego w płatkach śniadaniowych.

Także w 2009 r. przez przyjęcie naszej strategii międzynarodowej podjęliśmy działania na rzecz powołania europejskiej organizacji naukowej do oceny bezpieczeństwa żywności i pasz, która

cieszyłaby się światowym uznaniem. Ma ona ułatwić nam poszerzenie naszego zasięgu międzynarodowego. Już w 2009 r. mieliśmy w tym zakresie pewne realne osiągnięcia. Odbiliśmy korzystne spotkania z głównymi organizacjami zajmującymi się bezpieczeństwem żywności oraz zdrowiem zwierząt i roślin w Stanach Zjednoczonych. Doszło także do wymiany listów z kanadyjskimi, nowozelandzkimi i australijskimi organizacjami ds. ochrony zdrowia i bezpieczeństwa żywności, co w przyszłości ułatwi współpracę naukową w zakresie zbierania i wymiany danych związanych z oceną ryzyka. W 2009 r. EFSA podpisała także deklarację współpracy z Japonią.

Te osiągnięcia nie byłyby możliwe, gdyby nie poświęcenie i profesjonalizm pracowników EFSA, ekspertów naukowych i naszych partnerów – zarówno w instytucjach UE, jak i w państwach członkowskich – a także wszystkich zainteresowanych stron. Dzięki ich niesłabnącemu zaangażowaniu i wsparciu EFSA nadal odgrywa kluczową rolę w ochronie bezpieczeństwa żywności i zdrowia publicznego.

Catherine Geslain-Lanéelle
Dyrektor wykonawcza EFSA

I. KONSOLIDACJA ROLI EFSA W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI UE

Organizacja EFSA powstała w 2002 r. w reakcji na kryzys żywnościowy, który w latach 90. zachwiał zaufaniem konsumentów do systemu kontroli bezpieczeństwa żywności. Dziś wkracza ona w nową dekadę i jest przygotowana do podejmowania działań w dziedzinie bezpieczeństwa żywności i oceny zagrożenia nie tylko w UE, ale także poza nią. W pierwszych latach działalności EFSA budowała sieć w Europie, tworząc wewnętrzne procedury i struktury, które dziś są podstawą jej działalności. Obecnie oferuje ona wsparcie swoim partnerom ds. zarządzania ryzykiem w Komisji Europejskiej, Parlamencie Europejskim i państwach członkowskich, którzy podejmują decyzje na podstawie jej ekspertyz naukowych.

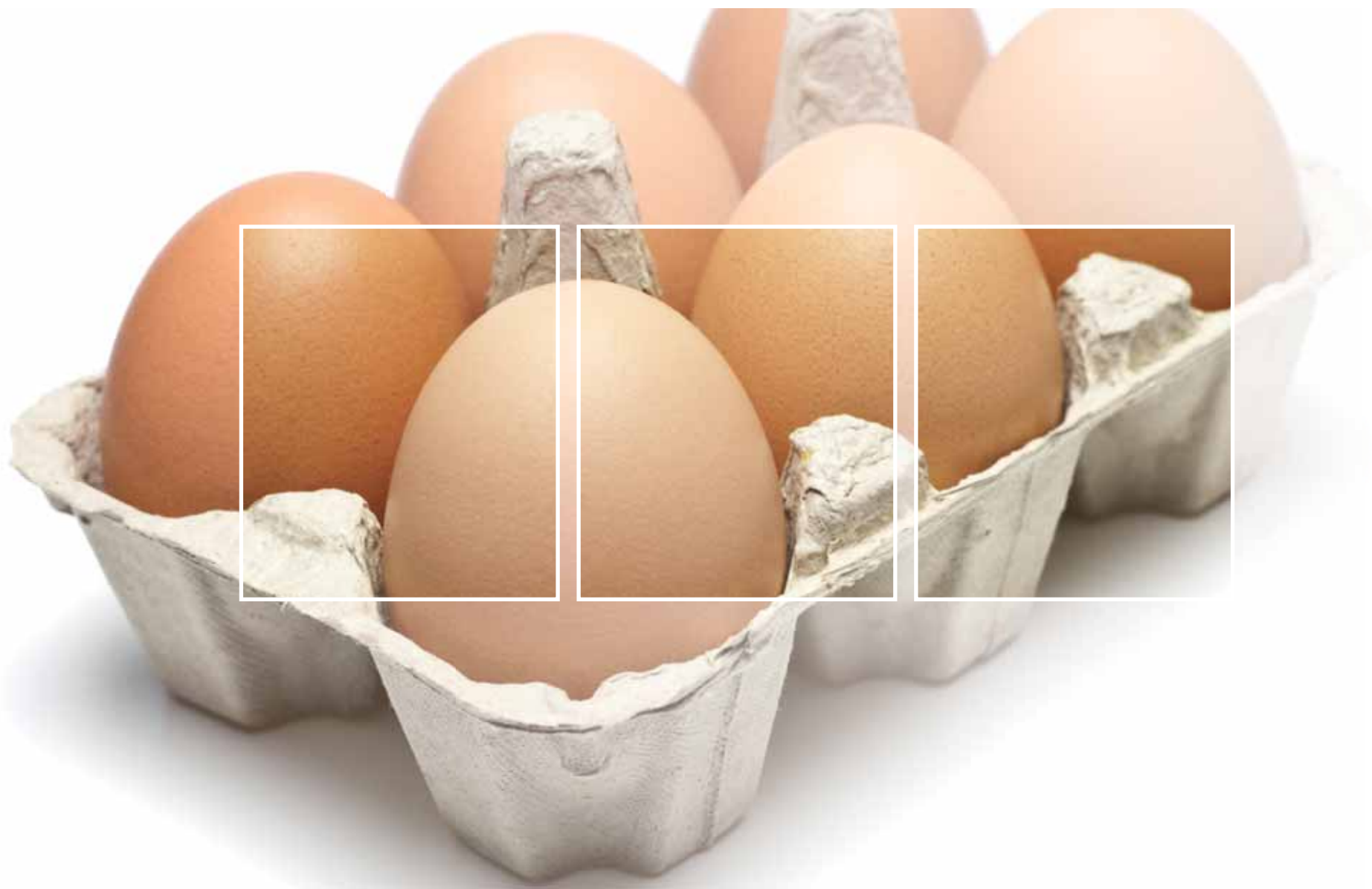
Prace nad prawodawstwem UE również są prowadzone przy udziale EFSA. Wspiera ona procesy uwierzytelniające w odniesieniu do oświadczeń z zakresu zdrowia, pestycydów, organizmów modyfikowanych genetycznie, aromatów, dodatków do żywności i pasz itd. Ponadto, mając na względzie przyszłe wyzwania, EFSA zintensyfikowała dialog z Komisją Europejską na temat przyszłych działań średnioterminowych oraz priorytetów wyznaczonych w przyjętych obopólnie planach rozwoju.

W 2009 r. po raz pierwszy wdrożono plan strategiczny EFSA na lata 2009–2013. Ma on na celu ukształtowanie organizacji w nadchodzących latach i przygotowanie jej na przyszłe wyzwania. Zgodnie

z głównymi założeniami planu EFSA ma przed sobą sześć celów:

- wszechstronne podejście do oceny ryzyka;
- dostarczanie w terminie wysokiej jakości ocen;
- zbieranie danych z obszaru UE;
- rozwój międzynarodowych stosunków partnerskich;
- komunikacja i dialog;
- szybkie reagowanie, wydajność i efektywność. ■

II. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI W EUROPIE

1. OPRACOWYWANIE WSZECHSTRONNYCH EKSPERTYZ

EFSA wykonuje szeroki zakres ekspertyz dotyczących oceny ryzyka na całej długości łańcucha żywności – od uprawy po konsumpcję. Zajmuje się wszystkimi aspektami bezpieczeństwa żywności i pasz, zdrowia i dobrostanu zwierząt, żywienia oraz ochrony i zdrowia roślin. Dzięki temu dysponuje obszerną wiedzą potrzebną do reagowania na zmieniające się warunki polityczne i postęp naukowy oraz do zapewnienia bezpiecznego łańcucha dostaw żywności konsumentom w Europie. EFSA może też oferować wszechstronne ekspertyzy instytucjom zarządzającym ryzykiem, także dzięki coraz bardziej interdyscyplinarnemu i zintegrowanemu podejściu do wielu zagadnień. Jest to realizowane w formie wielostronnych konsultacji z partnerami w całej Europie, ale też ścisłej współpracy z innymi agencjami UE i państwami członkowskimi. EFSA stara się ponadto korzystać z możliwie największej liczby źródeł, wzmacniając strukturę i procesy na płaszczyźnie poziomej, oraz łączyć wysiłki swoich jednostek administracyjnych i naukowych w celu osiągnięcia maksymalnej efektywności. Reasumując, w 2009 r. EFSA przygotowała 636 opracowań naukowych, o 30% więcej niż w 2008 r.

Kontrola kompetencji w celu usprawnienia metod rozwiązywania problemów

Co tydzień w EFSA zbiera się Komisja Oceny Kompetencji badająca wszystkie kierowane do niej wnioski. Dzięki temu dyrektor wykonawczy EFSA, przewodniczący Komitetu Naukowego oraz kadra kierownicza mogą uzyskać ogólną analizę wpływających wniosków w celu wiarygodnej identyfikacji problemów i przydzielenia obowiązków właściwym panelom lub jednostkom. Umożliwia to rozpoczęcie współpracy i wymiany informacji między jednostkami na wczesnym etapie. W efekcie EFSA przedstawia najszerszą analizę problemów i przekazuje instytucjom zarządzającym ryzykiem wyczerpujące dane.

Przyjęcie nowych członków Komisji Naukowej i paneli działających przy EFSA

EFSA zatwierdziła w 2009 r. nominacje nowych członków na trzyletnią kadencję działającego przy niej Komitetu Naukowego i ośmiu z dziesięciu paneli naukowych. Była to już druga kadencja od powołania tej organizacji do życia w 2002 r.

W celu wyłonienia właściwych kandydatów, prezentujących wysokie kwalifikacje, przeprowadzono rygorystyczną procedurę rekrutacyjną. Proces naboru został następnie oceniony przez

niezależną komisję zewnętrzną. Zarząd EFSA mianował łącznie 174 niezależnych ekspertów.

Podsumowując, liczba kandydatów na członków paneli wzrosła o 7% w porównaniu z poprzednią rekrutacją w 2006 r. W nowych panelach zasiada obecnie więcej kobiet, zwiększyła się też różnorodność narodowościowa. O ponowne przyjęcie ubiegało się 79% spośród dotychczasowych członków paneli. Mandat po raz drugi bądź trzeci otrzymało 101 spośród 174 przyjętych członków, co dowodzi atrakcyjności EFSA dla współpracujących z nią naukowców.

W pełni sprawny proces oceny jakości

Innym ważnym osiągnięciem EFSA w 2009 r. była implementacja ostatniej fazy systemu wewnętrznej i zewnętrznej oceny (INEX) jej działań naukowych. Wymagało to wyznaczenia niezależnych ekspertów do przeprowadzenia zewnętrznej oceny opracowań naukowych.

System oceny jest obecnie w pełni sprawny, a jego zadaniem jest ciągłe monitorowanie jakości pracy EFSA. Weryfikacji prac dokonuje się na trzech płaszczyznach: samoocena autorów wszystkich opracowań naukowych, wewnętrzna ocena losowych próbek opracowań przez starszych naukowców, a od 2009 r. – także zewnętrzne

oceny wystawiane przez niezależnych ekspertów. Wewnętrzne i zewnętrzne oceny uzupełniają się: weryfikacja wewnętrzna opiera się na rozległych zasobach wiedzy we wszystkich jednostkach EFSA, natomiast oceny zewnętrzne bazują na doświadczeniu oraz opiniach zewnętrznych i niezależnych naukowców.

Zewnętrzna grupa robocza ds. weryfikacji – złożona z 23 ekspertów – powstała na skutek wezwania do wyrażenia zainteresowania w 2009 r. i jest skupiona wokół siedmiu obszarów naukowych. Jej prace zawarto w raporcie przedstawionym dyrektorowi wykonawczemu EFSA w grudniu 2009 r.

EFSA wykorzysta zawarte w nim wyniki i zalecenia do dalszej poprawy jakości swoich opracowań naukowych i procedur ich powstawania.

Ścisła współpraca z państwami członkowskimi

Forum doradcze EFSA jest jedną z centralnych jednostek i odgrywa kluczową rolę w umacnianiu współpracy z państwami członkowskimi. Łączy EFSA z instytucjami ds. bezpieczeństwa żywności we wszystkich 27 państwach członkowskich UE. Do zadań członków forum należy nakłanianie ekspertów krajowych do udziału w określonych spotkaniach i zaangażowania się w sieci EFSA na trzy lata. Sieci te skupiają ekspertów w danej dziedzinie z poszczególnych krajów członkowskich. Specjalne sieci naukowe istnieją w obszarze zbierania danych (konsumpcja żywności, występowanie związków chemicznych) i oceny ryzyka (zdrowie i dobrostan zwierząt, zdrowie roślin, BSE). Ogólne cele to wymiana danych naukowych, gromadzenie zasobów i współpraca na rzecz koordynacji programów roboczych oraz harmonizacji procesów i metod oceny ryzyka. Ponadto wymieniają opinie na temat działań EFSA w ramach prawa UE w zakresie organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO), dodatków do pasz i oświadczeń zdrowotnych.

Ważnym przykładem jest dokonany przez EFSA i forum doradcze postęp w dziedzinie konsolidacji

danych dotyczących konsumpcji żywności, umożliwiającą skuteczniejszą i dokładniejszą ocenę zagrożenia na poziomie UE. Dane te są wykorzystywane do wskazania celów dotyczących zdrowia publicznego i diety oraz zdrowia na podstawie wiedzy naukowej (zob. *Co je Europa*, str. 22).

W 2009 r. specjaliści z EFSA częściej spotykali się z przedstawicielami państw członkowskich, ułatwiając w ten sposób wymianę informacji między nią a państwami członkowskimi. Forum doradcze przeprowadziło w 2009 r. pięć spotkań z szerokim udziałem państw członkowskich. Zaobserwowano wzrost gotowości wymiany informacji i koordynacji realizowanych zadań.

Poza spotkaniami forum doradczego odbyły się także specjalistyczne zebrania przedstawicieli krajowych poświęcone wąskim tematom. I tak w 2009 r. odbyło się drugie spotkanie krajowych przedstawicieli ds. zdrowia roślin. Było ono poświęcone zbieraniu danych i nowym zagrożeniom zdrowia roślin, a przedstawiciele panelu EFSA ds. zdrowia roślin (PLH) zaprezentowali ocenę swoich działań i omówili rosnącą rolę organizacji w europejskim systemie ochrony zdrowia roślin, w tym harmonizacji metod oceny zagrożeń agrofagiem (zob. str. 15).

Komitet Naukowy EFSA

W czasie tego roku EFSA zorganizowała także spotkania mające na celu utrzymanie spójnego podejścia w określonych obszarach naukowych i zapewnienie dostępu do najnowszych danych w całej Europie, zarówno dla państw członkowskich, jak i organizacji. Na przykład, we wrześniu 2009 r. naukowcy z EFSA zorganizowali spotkanie z ekspertami ds. żywienia z państw członkowskich i organizacji. Na przykład, we wrześniu 2009 r. naukowcy z EFSA zorganizowali spotkanie z ekspertami ds. żywienia z państw członkowskich i organizacji. Na przykład, we wrześniu 2009 r. naukowcy z EFSA zorganizowali spotkanie z ekspertami ds. żywienia z państw członkowskich i organizacji. Na przykład, we wrześniu 2009 r. naukowcy z EFSA zorganizowali spotkanie z ekspertami ds. żywienia z państw członkowskich i organizacji.

Spotkanie było także okazją dla EFSA do przedstawienia ekspertom krajowym swoich uwag na temat wstępnych opinii otrzymanych w okresie konsultacji, a także do wyjaśnienia jej roli naukowej w określaniu tabel DRV i do pomocy ekspertom z państw członkowskich w przekładaniu wartości odżywczych na praktyczne zalecenia żywieniowe ludzi.

Innym mechanizmem wzmacniającym współpracę między państwami członkowskimi a EFSA są punkty kontaktowe (Focal Points). Spełniają one rolę łącznika między EFSA a krajowymi instytucjami ds. bezpieczeństwa żywności za pośrednictwem członków forum doradczego. Rok 2009 był drugim rokiem pełnego działania punktów kontaktowych. Ich główne zadania obejmowały wymianę danych naukowych, wspieranie działań w ramach sieci utworzonej na podstawie art. 36, a także promowanie bazy danych ekspertów EFSA. Punkty kontaktowe pomogły np. w rozpatrzeniu ok. 2300 wniosków, które wpłynęły do bazy danych ekspertów organizacji. Wpłynęły także na upowszechnienie EFSA w państwach członkowskich dzięki organizowaniu imprez lokalnych i dystrybuowaniu informacji na temat EFSA przez strony internetowe i materiały drukowane.

Przy doskonałej koordynacji i współpracy ze strony państw członkowskich na *platformę wymiany informacji* EFSA wpłynęło ponad 550 dokumentów dotyczących oceny ryzyka. Państwa członkowskie doceniły użyteczność tego narzędzia jako środka wymiany informacji na temat nadchodzących i realizowanych ocen ryzyka związanych z bezpieczeństwem żywności i pasz.

Podsumowując, wysiłki na rzecz wzmacniania współpracy z państwami członkowskimi, realizowane zgodnie z wytycznymi przyjętymi w ocenie strategii kooperacji i tworzenia sieci z 2008 r., przynoszą korzystne efekty zarówno dla EFSA, jak i krajowych organizacji ds. bezpieczeństwa żywności (zob. *Współpracujemy z najlepszymi w Europie*, str. 12).

Maksymalne wykorzystanie ogólnoeuropejskich ekspertów naukowych

Kolejnym skutecznym narzędziem zbierania danych naukowych i rozwoju współpracy między EFSA a jej odpowiednikami w państwach członkowskich okazały się w 2009 r. projekty współpracy naukowej EFSA (ESCO). W odróżnieniu od sieci naukowych projekty ESCO dotyczą określonych tematów, są ograniczone czasem i obejmują współpracę z ekspertami krajowymi, członkami paneli naukowych lub Komitetu Naukowego oraz pracownikami naukowymi EFSA. Zagadnienia objęte programami ESCO są obiektem wspólnego zainteresowania organizacji i państw członkowskich.

W roku 2009 dzięki programom ESCO opracowano raport z analizy zagrożeń i korzyści wynikających ze wzbogacenia żywności kwasem foliowym oraz zalecenia dotyczące przygotowanego przez EFSA projektu wytycznych na temat oceny bezpieczeństwa *środków i preparatów botanicznych* używanych jako suplementy (zob. także str. 13). W przypadku kwasu foliowego grupa robocza ESCO stwierdziła, że korzyści dla zdrowia związane z ograniczeniem ryzyka uszkodzenia cewy nerwowej są uzasadnione. Dostępne badania nie potwierdzają jednak tezy o redukcji ryzyka zapadania na schorzenia sercowo-naczyniowe ludzi przez dodanie do żywności kwasu foliowego ani nie dostarczają wystarczających dowodów na ewentualny wpływ kwasu foliowego na ryzyko zachorowań na raka.

W celu przetestowania wyznaczonej przez EFSA metodologii oceny substancji botanicznych organizacja powołała projekt ESCO, którego zadaniem było wybranie kilku preparatów roślinnych i zastosowanie względem nich metod oceny ich bezpieczeństwa. Prace te zakończyły się w 2009 r. Dzięki koordynacji wysiłków EFSA i integracji ekspertyz z państw członkowskich odpowiednie instytucje lokalne dysponują obecnie kompleksowymi wytycznymi z zakresu substancji botanicznych.

Współpracujemy z najlepszymi w Europie

Poza sieciami naukowymi i projektami współpracy EFSA uzyskuje także ekspertyzy z państw członkowskich na zasadzie kontraktów i dotacji. Zgodnie ze standardowymi procedurami kupna obowiązującymi w UE organizujemy przetargi poprzez ogłoszenia publiczne lub negocjacje. EFSA może także przyznawać dotacje organizacjom wskazanym przez państwa członkowskie do wspomaganie urzędu na mocy art. 36 statutu założycielskiego. Organizacje te zajmują się zbieraniem danych, wstępnym przygotowywaniem opinii naukowych oraz innymi pracami naukowo-technicznymi. Dzięki temu EFSA może skuteczniej i swobodniej reagować na coraz większą liczbę zadań. Sieć utworzona na podstawie art. 36 jest także ważnym narzędziem praktycznym pozwalającym urzędowi korzystać w szerszym stopniu z doświadczenia naukowego państw członkowskich. W grudniu 2008 r. Zarząd EFSA rozszerzył i zatwierdził listę kompetentnych organizacji, czego efektem było powiększenie bazy wiedzy w 2009 r. (liczba organizacji wzrosła z 243 do 371 we wszystkich państwach członkowskich oprócz jednego).

EFSA w 2009 r. wydała na kontrakty i dotacje 6,8 mln euro, w porównaniu z kwotą 5,5 mln euro w 2008 r., z czego 2,5 mln euro przeznaczono na dotacje w ramach art. 36 (w 2008 r. było to 2 mln euro), a pozostałą część na umowy kupna. Dlatego też ogólna kwota wydatków na projekty zewnętrzne wzrosła w 2009 r. o 20% i była dwukrotnie wyższa niż w 2007 r. (2,9 mln euro) – pierwszym roku obowiązywania listy organizacji zgodnie z art. 36. W 2009 r. rozpoczęto realizację bardzo wielu projektów zgodnie z art. 36. Objęły one m.in. dodatki do żywności usuwające mykotoksyny, wytyczne dotyczące dobrostanu zwierząt w zakresie oceny warunków ich przetrzymywania i zagrożeń związanych z zarządzaniem, toksykologię estrów 3-MCPD, modelowanie i mapowanie obecności alfatoksyn w płatkach śniadaniowych na obszarze UE w związku ze zmianami klimatycznymi, identyfikację grup wspólnej oceny pestycydów, dobór genetyczny oraz dobrostan i zdrowie kurcząt brojlerów, ogólnoeuropejską porównawczą ocenę zagrożenia zdrowia roślin agrofagiem z użyciem studiów przypadku oraz ogólnoeuropejską ankietę na temat zwyczajów żywieniowych Europy.

Spotkanie szefów agencji
w EFSA (październik 2009)

W związku z rosnącym znaczeniem kontraktów i darowizn w swojej działalności EFSA udostępniła dwa nowe narzędzia informatyczne – *bazę danych organizacji art. 36* i *zewnętrzną sieć roboczą* dla wszystkich członków sieci art. 36. Przeprowadzono także badania we wszystkich jednostkach i organizacjach współpracujących z EFSA według obu schematów. Wyniki pokazały, że dotacje i kontrakty stanowią znaczny udział w opracowaniach naukowych EFSA i w tworzeniu sieci między organizacjami. Są także postrzegane jako skuteczne i użyteczne narzędzia zarówno w placówkach naukowych, jak i organizacjach biorących udział w projektach. Mimo to w 2010 r. EFSA będzie kontynuować analizę wyników badań w celu identyfikacji obszarów, w których można poprawić funkcjonowanie tych schematów.

Integrowanie ekspertyz międzyagencyjnych dla instytucji zarządzania ryzykiem

Poza wykorzystaniem bogatych zasobów wiedzy dostępnych w EFSA w 2009 r. organizacja przeprowadziła także wymianę opinii i doświadczeń w ramach *agencji skupionych w sieci współpracy na obszarze UE* w celu zapewnienia pełniejszej i szerszej ekspertyzy instytucjom zarządzania ryzykiem (zob. str. 30).

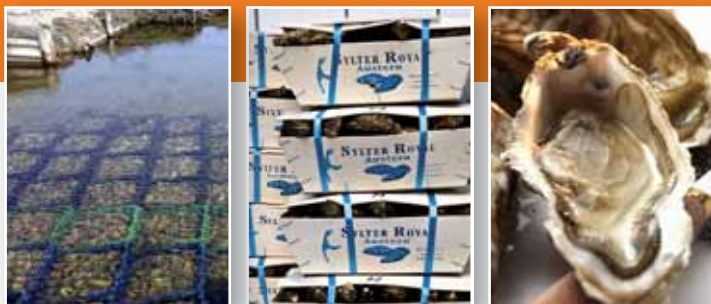
W listopadzie 2009 r. panel EFSA ds. zagrożeń biologicznych (BIOHAZ) – we współpracy z Europejskim Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC), Europejską Agencją Leków (EMA) i działającym przy Komisji Europejskiej Komitetem Naukowym ds. Pojawiających się i Nowo Rozpoznanych Zagrożeń dla Zdrowia (SCENIHR) – opublikował *wspólną opinię naukową na temat odporności drobnoustrojów (AMR)*. Najwięcej uwagi poświęcono w niej chorobom przenoszonym na ludzi za pośrednictwem zwierząt i żywności (choroby odzwierzęce). Wspólna opinia (w odpowiedzi na zapytanie Komisji Europejskiej) została opracowana na podstawie istniejących danych i dokumentów. We wnioskach stwierdzono potrzebę wzmocnienia kontroli celem zwalczania rosnącej odporności drobnoustrojów w infekcjach odzwierzęcych.

Agencje opracowały także *wspólny raport naukowy na temat gronkowca złocistego odpornego na metycylinę (MRSA) u zwierząt hodowlanych, domowych oraz w żywności*, który został opublikowany w czerwcu 2009 r. Po otrzymaniu alarmujących zgłoszeń EMA i EFSA zajęły się z własnej inicjatywy zagrożeniem MRSA. EFSA porozumiała się także z ECDC w celu wykorzystania ich wiedzy w dziedzinie problemów dotyczących zdrowia ludzi. Wnioski sformułowane

w podsumowaniu wskazały na brak dowodów potwierdzających bezpośrednio zagrożenie zdrowia ludzi spożywających żywność skażoną MRSA lub mających z nią styczność.

EFSA współpracowała w 2009 r. także z EMA i państwami członkowskimi UE w sprawie *preparatów botanicznych*. Są one wytwarzane z roślin, alg, grzybów lub porostów i są najczęściej sprzedawane z oświadczeniami o możliwych korzyściach odżywczych lub zdrowotnych. Odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa tych produktów spoczywa na dostawcach żywności i odpowiednich instytucjach w państwach członkowskich. Ponieważ część tych produktów oscyluje między żywnością a środkami medycznymi, EFSA skorzystała z opinii EMA, Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich.

Efektom tych działań było opracowanie wskazówek dla europejskich instytucji ds. oceny ryzyka w sprawie metodologii oceny bezpieczeństwa preparatów botanicznych. EFSA przygotowała także raport na temat preparatów botanicznych zawierających substancje potencjalnie niebezpieczne dla zdrowia jako materiał referencyjny dla producentów i instytucji ds. bezpieczeństwa żywności. Po opublikowaniu tego dokumentu przez Komitet Naukowy EFSA we wrześniu 2009 r.

zorganizowano warsztaty dla wszystkich zainteresowanych stron (Komisji Europejskiej, krajowych instytucji ds. bezpieczeństwa żywności i przedstawicieli przemysłu) w celu zaprezentowania wyników prac i przyjęcia wspólnej metodologii postępowania. Dodatkową korzyścią płynącą z integracyjnego podejścia było osiągnięcie kompromisu dzięki omówieniu wyników prac EFSA z różnymi zainteresowanymi stronami.

Ponadto w maju 2009 r. EFSA podpisała protokół ustaleń z ECHA. W efekcie powstały podstawy do dalszej wymiany informacji, do współpracy i wzajemnego zrozumienia między obiema organizacjami, w szczególności do zapewnienia spójnego podejścia do oceny ryzyka w przypadku substancji mogących zagrażać bezpieczeństwu żywności.

Przykłady te są dowodem na zaangażowanie EFSA na rzecz udostępniania ekspertyz naukowych. Tak szeroka baza wiedzy umożliwia EFSA – i innym agencjom – skuteczniejsze rozwiązywanie poważnych problemów, które leżą poza zakresem jej kompetencji, ale mogłyby wpływać na bezpieczeństwo żywności. Współpraca między agencjami może natomiast przyczynić się do większej integracji wiedzy oraz zasobów dostępnych w systemie agencji UE w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów.

Wielowymiarowe podejście do skażeń łańcucha żywności

Przykładem rozległych, wielowymiarowych działań naukowych opartych na współpracy w ramach EFSA była ocena morskich biotoksyn w 2009 r. Komisja Europejska poprosiła EFSA o ocenę limitów UE dla różnego typu podlegających i niepodlegających regulacjom toksyn u skorupiaków oraz przetestowanie metodologii określonej w prawodawstwie UE.

W ramach realizacji tego zadania grupa robocza w panelu EFSA ds. skażeń łańcucha żywności (CONTAM), wspierana przez jednostki ds. gromadzenia i udostępniania danych (DATEX) i CONTAM, zebrała dane i oszacowała stopień narażenia na działanie morskich biotoksyn. Pozwoliło to panelowi CONTAM na dokonanie oceny potencjalnego zagrożenia zdrowia publicznego wynikającego z zawartości morskich biotoksyn w skorupiakach.

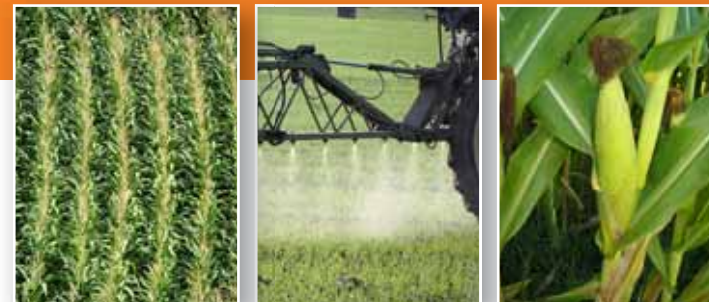
Poza wnioskami dotyczącymi wpływu spożycia skorupiaków na zdrowie ludzi prace obejmowały również aspekty związane z dobrostanem zwierząt. Zostały one uwzględnione w ramach zalecenia, by stosować chemiczne metody wykrywania tych toksyn, co obecnie przeprowadza się głównie na myszach.

W podsumowaniu EFSA zawarła wnioski z sześciu poprzednich ocen ryzyka dotyczących biotok-

syn podlegających regulacjom. Na podstawie dostępnych danych dotyczących konsumpcji eksperti EFSA ustalili, że duża porcja skorupiaków to porcja ważąca 400 g, i na tej podstawie ocenili bieżące dopuszczalne poziomy zawartości toksyn. Panel CONTAM ocenił także wpływ procesów przetwórczych na poziom zawartości morskich biotoksyn i rozpoczął ocenę w zakresie morskich biotoksyn niepodlegających regulacjom.

Zintegrowane podejście do zdrowia zwierząt

Innym przykładem zintegrowanego podejścia EFSA są publikowane przez nas w 2009 r. opinie na temat warunków przetrzymywania krów mlecznych i systemów hodowli. Jedną z nich – opracowaną przez panel BIOHAZ – dotyczyła aspektów bezpieczeństwa żywności wynikających z warunków przetrzymywania krów mlecznych i systemów hodowli, a pięć pozostałych – opracowanych przez panel ds. zdrowia i dobrostanu zwierząt (AHAW) – było poświęconych wpływowi najczęściej stosowanych systemów upraw na dobrostan krów mlecznych i związane z tym choroby. Były to oceny potencjalnego wpływu warunków przetrzymywania, karmienia i doboru genetycznego na dobrostan krów mlecznych oraz zarządzania nimi.

Wszechstronne podejście do tematu oraz uwzględnienie szerokiego zakresu dostępnych danych pozwoliło na dokonanie oceny ryzyka w czterech podobszarach (zaburzenia metabolizmu i rozrodczości, schorzenia wymion, schorzenia kończyn i problemy z poruszaniem się, a także zaburzenia behawioralne z uwzględnieniem strachu i bólu). Na tej podstawie powstała ogólna ocena całego zagadnienia.

We wnioskach stwierdzono, że systemy hodowli oraz długotrwała selekcja genetyczna na rzecz zwiększenia udoju mleka w istotny sposób wpływają na zdrowie i dobrostan krów mlecznych. Opracowano również zalecenia dotyczące warunków przetrzymywania, zarządzania i metod doboru genetycznego, które mogą doprowadzić do poprawy dobrostanu tych zwierząt.

Opracowywanie nowych metod oceny ryzyka z zakresu pestycydów

Działania EFSA w zakresie skumulowanych skutków stosowania pestycydów są częścią szerszej inicjatywy stanowiącej nowy wymiar jej metodologii oceny ryzyka. W ramach tych prac EFSA zaproponowała metodologię oceny skumulowanych skutków wynikających z narażenia konsumentów na działanie pestycydów, zwłaszcza tych o podobnym składzie chemicznym i działaniu toksycznym.

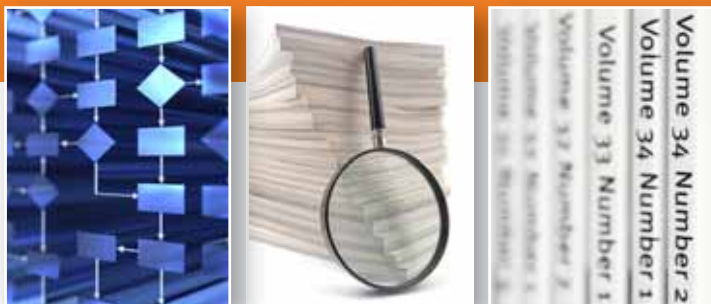
W czerwcu 2009 r. panel EFSA ds. produktów ochrony roślin i ich pozostałości (PPR) wydał opinię na temat przydatności nowych metod poprzez ich zastosowanie w odniesieniu do grupy pestycydów wybranych na bazie podobnego składu toksykologicznego. Określono także kolejne kroki i wskazano na nierozwiązane problemy, które należy zbadać przed zastosowaniem tych metod do oceny ryzyka związanego z pestycydami na szerszą skalę. Te działania EFSA są elementem szerszej inicjatywy, której celem jest rozwój metodologii oceny ryzyka, zwłaszcza w odniesieniu do oceny skumulowanego ryzyka. Jest to rozwinięcie wniosków z seminarium naukowego zorganizowanego w 2006 r. i poświęconego tej samej tematyce.

Ocena zagrożenia agrofagiem w celu zachowania zdrowia roślin w Europie

Decyzje unijnych instytucji zarządzania ryzykiem w odniesieniu do stosowania środków fitosanitarnych opierają się na ocenach zagrożenia agrofagiem. Wymaga to przejrzystej procedury opartej na podstawach naukowych, zapewniającej spójność oceny ryzyka dla życia lub zdrowia roślin. Z tego powodu w październiku 2009 r. panel EFSA ds. zdrowia roślin (PLH) opublikował zalecenia dotyczące oceny przygotowywanych przez państwa członkowskie lub podmioty zewnętrzne uzasadnień wniosków o użycie środków fitosanitarnych.

Podczas prac przeanalizowano 36 opinii z lat 2006–2008 ze szczególnym uwzględnieniem procesu oceny w 30 analizach zagrożenia agrofagiem przygotowanych przez Francję w odniesieniu do organizmów uważanych za szkodliwe w niektórych zamorskich terytoriach Francji. Zweryfikowano także kryteria zastosowane do oceny zgodności przedstawionych dowodów szkodliwości tych organizmów z międzynarodowymi normami dla środków fitosanitarnych.

Powstały dokument opisuje proces, kryteria i główne założenia metodologiczne zalecane

przez panel przy ocenie zagrożenia agrofagiem i opcji zarządzania takim ryzykiem. Wskazówki te stanowią podstawę do działań EFSA w harmonizacji ocen w całej Europie i lepszego wsparcia dla instytucji zarządzania ryzykiem.

Panel ten w 2009 r. pracował także nad zaleceniami mającymi na celu wprowadzenie ujednoliconych zasad oceny zagrożeń roślin i produktów roślinnych agrofagiem oraz identyfikacji i oceny opcji zarządzania nimi. Wskazówki te zostały opublikowane w lutym 2010 r.

Wsparcie naukowe na wszystkich poziomach działalności EFSA

W 2009 r. jednostka EFSA ds. oceny metodologii (AMU) wspomagała większość paneli EFSA. Pomagała w usprawnianiu procesów decyzyjnych w ocenach ryzyka, a także w zarządzaniu danymi w opiniach naukowych publikowanych przez panele EFSA. Obejmowało to m.in. regularne kontrole dokumentów i metaanalizę procesów modelowania stosowanych przez panel CONTAM podczas opiniowania wpływu kadmu w zależności od dawki.

Jednostka AMU opracowała także wskazówki dotyczące metod regularnych kontroli ocen bezpieczeństwa żywności i pasz na rzecz wsparcia procesów decyzyjnych. Na ich podstawie zorganizowano warsztaty dla ekspertów i pracowników EFSA, które odbyły się w lutym 2010 r. ■

2. UDOSTĘPNIANIE W TERMINIE WYSOKIEJ JAKOŚCI OCEN

Ocena produktów, substancji i oświadczeń wymagających autoryzacji na mocy prawa UE to znaczna część obowiązków EFSA. W tym zakresie odgrywa ona ważną rolę w schemacie regulacji bezpieczeństwa europejskiej żywności i pasz. W 2009 r. wnioski stanowiły 68% opinii naukowych EFSA i pochłaniały coraz większą część zasobów organizacji.

Jeśli weźmiemy pod uwagę krótkie terminy rozpatrywania tych wniosków, w 2009 r. EFSA wzmocniła swoje procesy wewnętrzne dzięki nowym narzędziom informatycznym do monitorowania i śledzenia postępów prac naukowych. I tak np. narzędzie do zarządzania ocenami ryzyka ułatwia monitorowanie całego procesu oceny ryzyka od wpłynięcia wniosku po publikację oceny i ewentualną korespondencję. Ułatwia to zarządzanie harmonogramem publikacji i ocenę objętości przyszłych zadań. Ponadto EFSA i Komisja Europejska wprowadziły w 2009 r. *plan rozwoju* ułatwiający zarządzanie zasobami i pracami naukowymi, np. w zakresie aromatów i pestycydów. Zawiera on uzgodnione przez obie strony priorytety zadań i realne terminy oceny wniosków, po części na podstawie informacji uzyskanych ze stosowanego w EFSA oprogramowania do zarządzania zadaniami. Ponadto w ciągu całego roku EFSA i Komisja Europejska prowadziły dialog i ścisłą współ-

pracę w zakresie rozwoju i priorytetów w wielu obszarach, takich jak pestycydy czy dodatki do żywności i pasz, by usprawnić procesy i monitorowanie postępów.

W maju 2009 r. Komitet Naukowy EFSA opublikował dodatkowe wytyczne wspierające sprawdzone metody oceny ryzyka. Dotyczyły one przede wszystkim przejrzystości procesów tworzenia opracowań naukowych przez EFSA. Zawarto tam ogólne zasady, które powinny obowiązywać w procesie tworzenia ekspertyz naukowych dotyczących zagrożeń w celu zachowania wysokiej jakości wyników. Obejmują one identyfikację źródeł danych, kryteria uwzględniania i wykluczania danych, poufność informacji oraz metody postępowania w przypadku hipotez i niejasności. Dokument został opracowany na podstawie wcześniejszej ekspertyzy Komitetu Naukowego z 2006 r., w której omówiono procedury oceny ryzyka.

Zarządzanie wnioskami: przypadek organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO)

Zgodnie z prawem UE żywność modyfikowana genetycznie musi podlegać ocenie ryzyka przez EFSA w celu ułatwienia instytucjom ds. oceny ryzyka podejmowania decyzji o dopuszczeniu ich na rynek unijny. Dalsze usprawnienie procedury rozpatrywania wniosków dotyczących GMO przeprowadzono 2009 r. W efekcie średni czas od wpłynięcia nowego wniosku do stwierdzenia jego ważności skrócił się do 21 tygodni. Ponadto czas od uwierzytelnienia wniosku do wysłania pierwszego listu do wnioskodawcy z pytaniami lub prośbą o uzupełnienie danych zmniejszył się o połowę (96% wniosków wymagało uzupełnienia dokumentacji potrzebnej do przeprowadzenia oceny bezpieczeństwa GMO). Nawet w takich przypadkach usprawnienie procedur w panelu GMO pozwoliło trzykrotnie zwiększyć liczbę obsługiwanych wniosków w 2009 r. (14 opinii dotyczących 18 wniosków w porównaniu z 4 dotyczącymi 5 wniosków w 2008 r.).

Weryfikacja oświadczeń zdrowotnych

EFSA odpowiada za weryfikację danych naukowych zawartych we wpływających do niej oświadczeniach zdrowotnych, która stanowi podstawę dla Komisji Europejskiej i państw członkowskich do autoryzacji takich oświadczeń.

W 2009 r. panel EFSA ds. produktów dietetycznych, żywienia i alergii (NDA) rozpatrzył w terminie wiele skierowanych do niego oświadczeń zdrowotnych. W przypadku wniosków dotyczących bardziej szczegółowych oświadczeń zdrowotnych odnoszących się do zmniejszenia ryzyka zachorowań, rozwoju lub zdrowia dzieci EFSA wydała 68 opinii w ramach krótkich terminów określonych przez prawo.

W odniesieniu do „ogólniejszych” oświadczeń zdrowotnych (takich jak „wapń jest dobry na kości”) w 2009 r. EFSA sporządziła łączną listę ok. 4000 oświadczeń otrzymanych w 2008 r. od Komisji Europejskiej i państw członkowskich; opublikowała także dokumentację referencyjną (blisko 40 000) dotycząca ok. 2000 oświadczeń

poddanych weryfikacji naukowej. Od tamtej pory przyjęto i opublikowano w październiku 2009 r. prawie 500 oświadczeń ujętych w 94 opiniach, a w kolejnych miesiącach przyjęto kolejnych 400 oświadczeń zdrowotnych przeznaczonych do publikacji w 2010 r.

W 2009 r. powołano nowe podgrupy robocze w celu wsparcia procesu weryfikacji funkcjonalnych oświadczeń zdrowotnych, które skutecznie odciążą stałą grupę roboczą i panel naukowy w zakresie obsługi oświadczeń i zadań przygotowawczych.

W ramach tego procesu eksperci panelu NDA spotkali się w Brukseli z wnioskodawcami i ekspertami z branży przemysłowej w celu wymiany opinii na temat prezentacji wniosków o autoryzacje oświadczeń zdrowotnych i przedstawienia dodatkowych wskazówek w tym zakresie.

Dalsze usprawnienie przeglądu partnerskiego aktywnych substancji w środkach ochrony roślin

Z końcem 2009 r. w dziale ds. pestycydów EFSA (PRAPeR) ukończono prace nad przeglądem partnerskim istniejących substancji aktywnych stosowanych w pestycydach. Umożliwi to Komisji Europejskiej opracowanie listy aktywnych substancji, które mogą występować w środkach ochrony roślin na obszarze UE. Wnioskodawcom, których aktywne substancje nie znalazły się na tej liście, będzie przysługiwało prawo do ponownego złożenia wniosku w ramach procedury przyspieszonej.

W reakcji na prognozowany wzrost obowiązków w latach 2009–2010 oraz krótkie terminy rozpatrywania ponownych wniosków EFSA rozpoczęła gruntowną kontrolę swoich procedur. W ścisłej współpracy z Komisją Europejską i państwami członkowskimi doprowadzono do dalszego usprawnienia procesu recenzji partnerskiej. Substancje aktywne nadal podlegają pełnej ocenie ryzyka i recenzji partnerskiej, ale konsultacje z ekspertami naukowymi są teraz bardziej ukierunkowane, z naciskiem na sprawy ważniejsze i trudniejsze.

Efektom wprowadzenia w 2009 r. nowych procedur było opracowanie recenzji partnerskich wraz z wnioskami dla pierwszej grupy 9 substancji aktywnych zgłoszonych do ponownego rozpatrzenia, a także postępy w pracach nad dalszymi 42 ponownymi zgłoszeniami. Jednocześnie EFSA przedstawiła wnioski na temat dalszych 19 substancji aktywnych, w tym 9 nowych, oraz umieściła pierwszą grupę znanych substancji aktywnych na liście dopuszczonych substancji, które otrzymują ponowną akceptację.

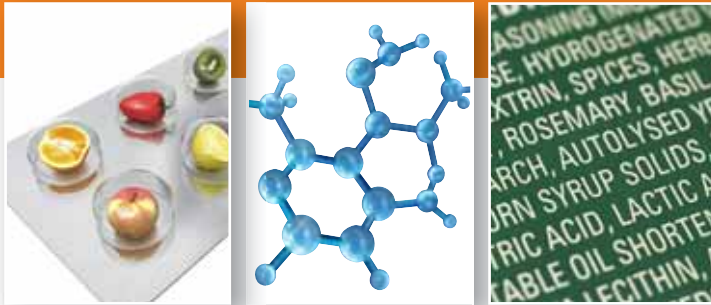
Ważną rolę w pracach EFSA dotyczących maksymalnych poziomów pozostałości (MRL) pestycydów w żywności lub na żywności bądź w paszach odgrywała także ścisła komunikacja z Komisją Europejską. MRL to górna granica pozostałości pestycydów w żywności lub na żywności bądź w paszach, określona przepisami na podstawie sprawdzonych procedur rolniczych i najniższego poziomu narażenia konsumentów będących w grupie ryzyka. W 2009 r. po raz pierwszy obowiązywały przepisy dotyczące MRL, według których obowiązek oceny ryzyka w procesie ustalania wysokości MRL spoczywał na EFSA (a nie, jak dotychczas, na państwach członkowskich). Wydała

ona 376 opinii na temat 300 MRL dotyczących 53 substancji aktywnych. Także i w tym przypadku dialog z Komisją Europejską pomógł w ustaleniu priorytetów i skoncentrowaniu prac EFSA na substancjach mających największe znaczenie dla bezpieczeństwa konsumentów i w stosunku do których planowane jest opracowanie pełnej oceny MRL zgodnie z prawem europejskim.

Powołano także Komisję ds. Kontroli Pestycydów w celu nawiązania współpracy z odpowiednimi instytucjami w państwach członkowskich, Komisji Europejskiej i jej Wspólnym Centrum Badawczym (JRC) oraz innymi agencjami UE. W 2009 r. grupa ta spotkała się pięciokrotnie i omówiła metody dalszego usprawnienia procesu w świetle rosnącej liczby obowiązków i rozwoju regulacji prawnych.

Wskazówki dla wnioskodawców i rozmowy z nimi: przykład dodatków paszowych

W ramach pomocy dla wnioskodawców EFSA opracowała w 2009 r. listę zaleceń ułatwiającą przygotowanie wymaganych dokumentów. Zwiększenie świadomości procesu i potrzebnych informacji przyspiesza cały proces i poprawia jakość wniosków.

EFSA opracowała m.in. wskazówki dotyczące ponownej oceny istniejących dodatków paszowych, które były już rejestrowane. W kolejnych latach rozpatrywaniem tych wniosków będzie zajmować się panel FEEDAP. Z tego względu nie tylko zaktualizowano wskazówki administracyjne dla wnioskodawców, w tym po raz pierwszy „listę kontrolną kompletności wniosku”, ale także opracowano wytyczne dotyczące dodatków sensorycznych. Ten ostatni dokument stanowi końcową część zestawu technicznych wskazówek dotyczących dodatków paszowych. Są one przeznaczone przede wszystkim dla jednostek uczestniczących w produkcji pasz, ale także dla wszystkich stron i instytucji zainteresowanych bezpieczeństwem pasz. Zawierają one wyjaśnienia podejścia panelu do naukowej oceny zagrożeń związanych z dodatkami paszowymi. EFSA zapewniła także większe wsparcie dla wnioskodawców i przeprowadziła rozmowy techniczne z wybranymi wnioskodawcami i stowarzyszeniami producentów.

Ocena dodatków paszowych

W EFSA powstały dwa nowe panele, które przejęły obowiązki dotyczące dodatków paszowych wykonywane dotychczas przez jeden panel. Pierwszy z nich zajmuje się dodatkami i składnikami odżywczymi dodawanymi do żywności (ANS), a drugi, powstały w 2008 r., zajmuje się materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, enzymami, aromatami i środkami wspomagającymi przetwarzanie (CEF). Nowa organizacja pracy umożliwiła terminowe wykonywanie zadań w 2009 r. w ramach programu oceny składników odżywczych stosowanych w suplementach. Było to ważne osiągnięcie w zakresie wspierania Komisji Europejskiej w jej pracach nad listą akceptowanych składników odżywczych, opublikowaną pod koniec 2009 r., oraz nad wymaganym prawodawstwem.

W ramach prac związanych z oceną składników odżywczych dopuszczonych do stosowania w suplementach na obszarze Unii Europejskiej EFSA rozpatrzyła łącznie 533 wnioski obejmujące 344 różne substancje; 186 wniosków zostało wycofanych na różnych etapach procesu oceny, a na podstawie otrzymanych materiałów naukowych dokonano oceny około połowy pozostałych wniosków. W stosunku do 39 z nich stwierdzono

potencjalne zagrożenie. Badania te przyczyniły się do zapewnienia odpowiedniego poziomu nie tylko bezpieczeństwa suplementów sprzedawanych na obszarze UE, ale także zawartych w nich substancji odżywczych. Ponadto poprawienie jakości informacji przekazywanych wnioskodawcom (np. opracowanie listy wymaganych dokumentów we wnioskach dotyczących dodatków paszowych) przyspieszyło proces rozpatrywania wniosków. Komisja Europejska uwzględni listę wymaganych informacji opracowaną przez EFSA podczas tworzenia przepisów dotyczących składania wniosków o ocenę i autoryzację dodatków paszowych. Następnie w 2010 r. panel ANS rozpoczął przygotowywanie oddzielnych wskazówek odnośnie do naukowych aspektów, które powinny znaleźć się we wnioskach dotyczących dodatków do żywności.

W ramach przygotowań do ponownej oceny wszystkich dozwolonych dodatków do żywności wystosowano trzy wezwania o przekazanie danych w listopadzie 2009 r., skierowane przede wszystkim do producentów dodatków, firm spożywczych, władz krajowych i innych zainteresowanych stron. Celem tej inicjatywy było uzupełnienie braków danych, które mogłyby uniemożliwić prawidłową ocenę bezpieczeństwa dodatków.

Panel ANS dokonał ponownej oceny sześciu barwników użytych w tzw. Southampton Study (Mc Cann i in., 2008), zleconej przez Komisję Europejską jako zadanie priorytetowe. Badania przeprowadzone uprzednio na uniwersytecie Southampton wykazały związek między mieszaniną sześciu barwników żywności z benzoanem sodu a nadaktywnością u dzieci. W listopadzie 2009 r. panel sformułował wniosek, z którego wynikało, że na podstawie dostępnych dowodów nie można stwierdzić związku przyczynowego między sześcioma poszczególnymi barwnikami a ewentualnymi zaburzeniami zachowania. Jednak ze względów mających związek z potencjalną szkodliwością tych barwników panel ograniczył dopuszczalne dzienne pobranie (ADI) w odniesieniu do trzech z nich (E104, E110 i E124).

Ocena materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i aromatów oraz wskazówki w tym zakresie

EFSA przeprowadziła ocenę ok. 2600 substancji aromatycznych zarejestrowanych przez Komisję Europejską jako istniejące produkty. Większość prac w tym zakresie została ukończona w 2009 r. i tylko kilka odosobnionych przypadków wymaga dalszych konsultacji z innymi agencjami, takimi jak EMA. Ponadto zlecono zebranie danych i opracowanie podsumowania dla grup roboczych i paneli.

EFSA rozpoczęła w 2009 r. publiczne konsultacje w obszarze wskazówek dotyczących zakresu danych wymaganych we wnioskach o ocenę bezpieczeństwa nowych aromatów do żywności. W dokumencie tym wykorzystano doświadcze-

nia zdobyte przez EFSA podczas weryfikacji aromatów, które zostały dopuszczone do sprzedaży.

Ponadto EFSA opublikowała wskazówki z zakresu substancji aktywnych i inteligentnych zawartych w materiałach przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Aktywne materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością wchłaniają lub wydzielają substancje mające chronić lub poprawiać stan pakowanej żywności lub przedłużyć jej okres przydatności do spożycia, natomiast materiały inteligentne kontrolują stan zapakowanej żywności lub otoczenia i informują o jej świeżości. ■

3. ZBIERANIE DANYCH Z OBSZARU UE

Jakość oceny ryzyka dokonywanej przez EFSA jest uzależniona nie tylko od pełnej integracji wszystkich dostępnych opracowań. Zależy także od jakości, spójności, merytoryczności i kompletności danych używanych do analizy naukowej, monitorowania zagrożeń i ich analizy. Dlatego ważną rolę EFSA jest zbieranie, koordynowanie i harmonizacja danych na terenie całej Europy. EFSA współpracuje głównie z państwami członkowskimi w kwestii zbierania, udostępniania i analizy danych na poziomie UE. Do tego celu organizacja wykorzystuje rozległą sieć łączącą poszczególne państwa i odpowiednie instytucje. Działania EFSA na tym polu obejmują monitorowanie poziomu pozostałości pestycydów i leków weterynaryjnych, skażeń chemicznych, chorób odzwierzęcych, pojawiających się zagrożeń, jak również kompilowanie danych dotyczących konsumpcji żywności oraz dwóch strumieni informacji potrzebnych do obliczenia poziomu ryzyka. Zbieranie tych danych umożliwia także szybkie reagowanie na pilne wnioski o ekspertyzę, przyspieszając ocenę potencjalnych zagrożeń i ewentualne działania instytucji ds. zarządzania ryzykiem.

Co je Europa?

Wspólnym czynnikiem każdej oceny zagrożenia są informacje na temat konsumpcji żywności. EFSA rozpoczęła zbieranie danych na ten temat od utworzenia podręcznej europejskiej bazy danych z zakresu konsumpcji żywności (Concise European Food Consumption Database) prowadzonej przez jednostkę ds. zbierania i udostępniania danych (DATEX). Doprowadziło to do powstania pierwszego ogólnego opracowania na temat konsumpcji żywności w Europie.

W celu poprawy dokładności ocen zagrożenia EFSA wspólnie z państwami członkowskimi rozpoczęła zbieranie danych do wszechstronnej bazy danych na temat konsumpcji żywności, która została ukończona pod koniec 2009 r. Jest to duży postęp w zakresie oceny zagrożeń, ponieważ jakość dostępnych danych dotyczących konsumpcji żywności ma zasadniczy wpływ na osiągnięte wyniki. Nowa baza danych zawiera największy zbiór informacji na temat konsumpcji żywności w UE; jest także efektem zgodnej współpracy EFSA z państwami członkowskimi, które mogą teraz korzystać z wzajemnych doświadczeń.

Trwa proces rozszerzania wspomnianej bazy danych. Jednak państwa członkowskie UE korzystają z różnych metod zbierania danych,

co utrudnia prowadzenie badań na poziomie ogólnoeuropejskim lub dokonywanie porównań między państwami. EFSA ściśle współpracuje z państwami członkowskimi UE w celu zharmonizowania metod zbierania danych na temat konsumpcji żywności w całej Europie. Osiągnięcie spójności w tym zakresie poprawi dokładność i niezawodność prognoz dotyczących zagrożeń na obszarze całej UE, ocen ryzyka prowadzonych przez panele EFSA oraz przez instytucje i ekspertów w całej Europie. W grudniu 2009 r. grupa robocza EFSA ds. konsumpcji żywności i zagrożeń opublikowała ogólne wytyczne dotyczące zbierania danych na temat konsumpcji żywności w skali kraju mające na celu wsparcie harmonizacji tej procedury.

Państwa członkowskie przekazują też EFSA inne dane dotyczące konsumpcji żywności i zagrożeń w celu wsparcia jej działań monitorujących i tworzenia rocznych raportów na temat zbierania danych dotyczących zagrożenia skażeniem. W 2009 r. objęły one dwa najważniejsze niebezpieczne związki – akrylamidy (w maju) i furany (w czerwcu). Akrylamidy mogą powstawać w żywności bogatej w węglowodany podczas obróbki w temperaturze powyżej 120°C. Związek ten wykazał właściwości genotoksyczne i rakotwórcze podczas laboratoryjnych badań na zwie-

rzęta. Furany mogą także powstawać w żywności podczas obróbki termicznej; ich występowanie stwierdzono np. w kawie, żywności zamkniętej w słoikach, w tym w posiłkach dla dzieci z zawartością mięsa. Badania na zwierzętach także wykazały właściwości rakotwórcze furanów.

Raporty doraźne na temat występowania określonych niebezpiecznych związków były zamawiane również przez Komisję Europejską, np. w zakresie dioksyn w żywności i paszach. Dane dotyczące skażenia żywności i pasz wpływały do EFSA z państw członkowskich i od innych zainteresowanych stron. W 2009 r. organizacja opublikowała wstępny raport, który został przedstawiony do dyskusji państwom członkowskim i Komisji Europejskiej.

Pierwszy roczny raport EFSA na temat pozostałości pestycydów

Innym obowiązkiem nałożonym na EFSA przez Komisję Europejską było publikowanie rocznych raportów dotyczących pozostałości pestycydów w żywności opartych na regulacjach prawnych z zakresu MRL, obowiązujących od września 2008 r., i danych dostarczanych przez państwa członkowskie. W lipcu 2009 r. dział ds. pestycydów (PRAPeR) w EFSA opublikował pierwszy z tych raportów zawierający ogólny opis sytuacji,

dotyczący pozostałości pestycydów w próbkach żywności sprzedawanych w Europie w 2007 r., a także związaną z tym ocenę zagrożenia dla konsumentów. Łącznie przebadano ponad 74 000 próbek z niemal 350 różnych typów żywności; w przypadku 4% z nich stwierdzono przekroczenie normy MRL. Ocena zagrożenia dla konsumentów zawierała kilka wyników o znaczeniu krytycznym. Na podstawie tych ustaleń EFSA opracowała zalecenia do działań kontrolnych w przyszłości.

W celu ułatwienia opracowania wstępnego raportu i poprawy współpracy z państwami członkowskimi EFSA utworzyła grupę sieciową. W jej skład wchodzi eksperci wskazani przez państwa członkowskie oraz przedstawiciel Komisji Europejskiej. Ma ona poddać pod dyskusję wszystkie problemy związane z raportem z zakresu monitoringu, zwłaszcza niezbędne poprawki formatu danych i poziom szczegółowości danych przekazywanych do EFSA. W rezultacie w 2009 r. EFSA opracowała model danych do raportu wyników i skutecznie przeprowadziła wszechstronny projekt pilotażowy. Po formalnym zatwierdzeniu model danych zostanie wdrożony do zbierania danych z wyników monitoringu w 2009 r. Ten nowy format powinien poprawić dokładność ocen zagrożenia konsumentów.

Raportowanie epidemii chorób odzwierzęcych i przenoszonych przez żywność na obszarze całej UE

Podobnie jak w latach poprzednich jednostka EFSA ds. zbierania danych dotyczących chorób odzwierzęcych („Zoonoses”) opublikowała w 2009 r. *Wspólnotowy raport na temat epidemii chorób odzwierzęcych i przenoszonych przez żywność*. Raporty z tej serii są przygotowywane w ścisłej współpracy z ECDC, która dostarcza danych nt. przypadków zachorowań u ludzi i poddaje je analizie, a także z grupą roboczą ds. zbierania danych na temat chorób odzwierzęcych. Ta ogólnoeuropejska sieć przedstawicieli lokalnych i międzynarodowych organizacji wspiera EFSA, zbierając i udostępniając informacje na temat chorób odzwierzęcych w poszczególnych krajach. Wspólnotowe raporty podsumowujące są wykorzystywane przez instytucje ds. oceny ryzyka i zarządzania, a także przez inne zainteresowane strony na obszarze całej UE. Dotyczy to w szczególności instytucji ds. zarządzania ryzykiem na szczeblu UE, które na tej podstawie oceniają funkcjonujące środki kontroli i wprowadzają nowe.

Najważniejszymi wnioskami w ostatnim raporcie, opublikowanym w styczniu 2010 r., było wskazanie kampylobakteriozy i salmonellozy jako najczęstszych chorób odzwierzęcych u ludzi w 2008 r. i zaobserwowanie kontynuacji trendu znacznego spadku liczby przypadków zachorowań na salmonellozę piąty rok z kolei. Widoczny spadek występowania *Salmonelli* u kur niosek zaobserwowany w 2008 r. był wynikiem programów kontrolnych wdrożonych przez państwa członkowskie. Zaobserwowano także w tym samym roku odpowiednie zmniejszenie liczby zakażeń *Salmonellą* u ludzi, które wiążą się ze spożyciem jajek.

Innym ważnym wydarzeniem w 2009 r. były raporty EFSA dotyczące podstawowych badań przeprowadzonych na skalę unijną i dotyczących dwóch bakterii odzwierzęcych – *Salmonelli* i *gronkowca złocistego* odpornego na metycylinę (MRSA) u świń hodowlanych. Obie te bakterie powszechnie występują w hodowlach świń w wielu państwach członkowskich. Wyniki badań pomogły instytucjom ds. zarządzania ryzykiem w ustaleniu celów ograniczenia występowania *Salmonelli* u świń hodowlanych i podczas przygotowania wymaganych środków do kontroli i monitorowania MRSA u świń na rzecz ochrony zdrowia publicznego.

W celu zharmonizowania procesu zbierania danych dotyczących chorób odzwierzęcych na obszarze całej UE i poprawy jakości ich analizy w 2009 r. EFSA opublikowała dwa raporty określające wytyczne dla państw członkowskich w odniesieniu do harmonizacji badań patogenów przenoszonych przez żywność – szczepy *E. coli* wytwarzające werotoksyny i *paleczki dżumy*. Organizacja zastosowała także poprawione, statystyczne metody analizy trendów dotyczących odzwierzęcych czynników chorobotwórczych na przestrzeni lat oraz wdrożyła nowy system zarządzania danymi dodatkowo poprawiający jakość uzyskiwanych wyników.

Pomoc w dostrzeganiu powstających zagrożeń

Jednostka EFSA ds. powstających zagrożeń (EMRISK) opracowała w 2009 r. nowe narzędzie do skutecznego monitoringu i analizy danych w celu identyfikacji nowych lub powracających zagrożeń, pochodzących w szczególności z unijnego systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF). Ta baza danych – obsługiwana przez Komisję Europejską – zawiera szczegółowe informacje na temat zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu żywności zgłaszanych przez członków sieci RASFF.

Innym ważnym źródłem danych do identyfikacji powstających zagrożeń są media. Jednostka EMRISK dokonała oceny przydatności w tym zakresie narzędzi monitorowania mediów opracowanych przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej. Narzędzia te w połączeniu z procedurami monitorowania danych o handlu stanowią pierwszy krok w implementacji strategii postępowania EFSA w odniesieniu do pojawiających się problemów.

Jednym z obszarów zainteresowania jednostki EMRISK jest wpływ zmian klimatycznych na alfatoksyny w płatkach śniadaniowych (rakotwórcze związki chemiczne wytwarzane przez niektóre grzyby rozwijające się szczególnie dobrze w ciepłym i wilgotnym klimacie). Celem tego projektu, który rozpoczął się w 2009 r., jest analiza procesu wytwarzania alfatoksyn w różnych scenariuszach rozwoju zmian klimatycznych w celu opracowania predykcyjnych modeli, określenia scenariuszy i utworzenia map obszarów, na których może w przyszłości wystąpić skażenie zbóż używanych do produkcji płatków śniadaniowych. Choć projekt jest perspektywiczny, a problem może nie wystąpić przez dziesiątki lat, przynosi on także bezpośrednie korzyści w postaci rozwoju metod i narzędzi przewidywania zagrożeń dotyczących żywności i pasz. ■

Wizyta delegacji Japonii
w EFSA (grudzień 2009)

4. ROZWÓJ MIĘDZYNARODOWYCH STOSUNKÓW PARTNERSKICH

W coraz bardziej zglobalizowanym świecie rośliny, zwierzęta oraz produkty spożywcze i pasze są transportowane do niemal wszystkich zakątków naszego globu, a wraz z nimi rozprzestrzeniają się zagrożenia. Dlatego działalność międzynarodowa EFSA, w ramach wsparcia polityki UE, jest kluczowym elementem w systemie kontroli bezpieczeństwa dostaw żywności do Europy i ochrony konsumentów. EFSA poszukuje partnerskich relacji z agencjami ds. bezpieczeństwa żywności w krajach spoza UE i organizacjami międzynarodowymi w celu poszerzenia dostępu do danych i informacji naukowych. Takie działania umacniają podstawy do weryfikacji zagrożeń i pozwalają uczestniczyć w pracach zespołów międzynarodowych harmonizujących procedury zbierania danych i oceny ryzyka, a także promować spójność komunikacji w tym zakresie. W ten sposób EFSA buduje także swoją międzynarodową pozycję europejskiej organizacji ds. oceny ryzyka cieszącej się uznaniem i zaufaniem.

Wyzwania globalne

W styczniu 2010 r. EFSA przyjęła „strategię działań międzynarodowych”. Pierwszym krokiem w jej realizacji była inwentaryzacja wszystkich istniejących formalnych i nieformalnych kanałów współpracy oraz kontaktów międzynarodowych na poziomie indywidualnym. Następnie określono najważniejsze regiony i organizacje ze względu na znaczenie współpracy z nimi oraz zbieżności ich postaw w odniesieniu do EFSA, z którymi należy nawiązać relacje długofalowe. Celem takiej współpracy ma być wzmocnienie możliwości EFSA w zakresie weryfikacji zagrożeń zgodnie ze wspólnym systemem ich dostrzegania i informowania o nich w skali świata. Wzmocnienie pozycji EFSA na arenie międzynarodowej jest także konieczne ze względu na rosnącą liczbę globalnych zagrożeń dotyczących żywności: międzynarodowy handel spożywczy nieprzerwanie się rozwija, a przez światowy łańcuch żywności zagrożenia mogą łatwo przenikać do UE w produktach sprowadzanych z odległych zakątków globu.

EFSA wspiera międzynarodowe procedury wymiany danych i oceny zagrożeń. Uczestniczy w pracach nad harmonizacją metod i promuje wspólny system definiowania podstawowych

zasad. Zamierza także uczestniczyć w tworzeniu zestawu sprawdzonych procedur przestrzeganych w skali świata. Jest to jeden z elementów misji stworzenia europejskiego ciała doradczego ds. oceny zagrożeń dotyczących łańcucha żywności.

Zacieśnianie współpracy międzynarodowej

EFSA w 2009 r. opracowała strategię działań międzynarodowych – z naciskiem na wsparcie polityki UE – i już rozpoczęła jej skuteczną implementację. Najważniejsze osiągnięcia w tym zakresie obejmują formalizację relacji z japońską Komisją ds. Bezpieczeństwa Żywności (FSC) przez podpisanie w grudniu deklaracji współpracy i udostępnienie danych wymaganych do oceny bieżących i powstających zagrożeń. Przez wymianę korespondencji nawiązano także współpracę i rozpoczęto wymianę danych z właściwymi urzędami w Nowej Zelandii, Australii i Kanadzie. Ponadto EFSA udzieliła wsparcia delegacji Komisji Europejskiej do *Codex Alimentarius* (wspólnego ciała organizacji FAO i WHO opracowującego międzynarodowe standardy w zakresie żywności, wytyczne itd.), przyczyniając się

Wizyta delegacji Chin w EFSA (styczeń 2009)

do sformułowania stanowiska UE w sprawie raktopaminy – promotora stosowanego w paszach.

Na początku 2009 r. EFSA gościła delegację chińskiego ministerstwa zdrowia, a także delegację WHO, która przybyła, by zaprezentować swój program działań w obszarze bezpieczeństwa żywności i omówić kwestie naukowe z zakresu zdrowia i dobrostanu zwierząt, pestycydów, chorób odzwierzęcych, substancji odżywczych, dodatków do żywności, skażeń oraz ogólnych założeń oceny ryzyka i komunikacji w tym zakresie. Motywem wspólnym wszystkich tych międzynarodowych wizyt była identyfikacja zakresu przyszłej współpracy i jej harmonizacji. EFSA wysłała własne delegacje do międzynarodowych partnerów, np. w lipcu 2009 r. do instytucji federalnych w USA.

W 2009 r. rozpoczęto też wiele inicjatyw w ramach unijnego programu przedakcesyjnego dla aktualnych i potencjalnych państw kandydujących do członkostwa w UE, tj. Turcji, Chorwacji, Macedonii, a także Albanii, Bośni i Hercegowiny, Kosowa,

Czarnogóry i Serbii. Celem tego programu jest pomoc dla instytucji ds. bezpieczeństwa żywności w tych krajach w ocenie ryzyka i komunikacji w tym zakresie. Ma on w szczególności pomagać w przygotowaniach do przyszłego udziału w sieci EFSA, w rozwoju systemów komunikacji i wymiany informacji, przekazywania wiedzy z obszaru działalności EFSA i wspierania komunikacji w zakresie ryzyka z zainteresowanymi krajami.

W tym celu EFSA organizuje seminaria szkoleniowe i prezentacje dla ekspertów wyznaczonych przez koordynatorów programu z poszczególnych państw. W 2009 r. odbyły się cztery takie seminaria. W ramach tego programu obecne i potencjalne kraje kandydujące do członkostwa w UE uczestniczą jako obserwatorzy w spotkaniach EFSA z państwami członkowskimi. Rezultatem tych działań jest rosnący udział tych państw w pracach EFSA, co także przyczynia się do rozwoju międzynarodowych standardów współpracy. ■

5. KOMUNIKACJA I DIALOG

EFSA podejmuje starania na rzecz wzrostu zaufania do systemu bezpieczeństwa żywności UE przez komunikację i dialog z partnerami oraz zainteresowanymi stronami. Stara się także zapewnić przejrzystość wszystkich prowadzonych działań, udostępniając opracowania naukowe i promując informacje na temat stosowanych metod.

Celem EFSA jest budowa spójnego systemu przekazywania informacji dotyczących bezpieczeństwa żywności wewnątrz UE i poza nią. Ma on znaczenie krytyczne, podobnie jak zachowanie prostoty i dostępności komunikacji oraz dalszy wzrost widoczności i akceptacji działalności naukowej EFSA. Aby to osiągnąć i móc skuteczniej docierać do obywateli poszczególnych państw w ich językach narodowych, w 2009 r. rozpoczęto wdrażanie wielojęzycznego systemu komunikacji, udostępniając kluczowe publikacje i dokumenty strategiczne we wszystkich 23 urzędowych językach UE.

EFSA w 2009 r. przeprowadziła badanie wśród swoich najważniejszych odbiorców docelowych w celu ustalenia wpływu publikowanych materiałów na ogólną świadomość prowadzonych przez nią działań. Zastosowano podejście jako-

ściowe i przeprowadzono wywiady z osobami odpowiedzialnymi za podejmowanie decyzji oraz z zainteresowanymi stronami w środowiskach politycznych, naukowych i łańcuchu żywności na poziomie krajowym, europejskim oraz międzynarodowym. Wyniki tych prac pozwolą ocenić skuteczność stosowanej strategii komunikacyjnej wdrożonej w 2009 r. oraz wzmocnić metody promocji marki EFSA mające na celu prezentację wartości organizacji i jej spójnego wizerunku.

W 2009 r. zasięg działalności EFSA został znacznie zwiększony. Wzrosło zainteresowanie witryną organizacji (ok. 2,4 mln odwiedzin), liczba subskrypcji biuletynu *EFSA Highlights* zwiększyła się o ponad 20%, wzmocniły się relacje z mediami, obecność w mediach on-line wzrosła o prawie 30%, a liczba publikacji niemal się podwoiła.

Grupa robocza ds. komunikacji przy forum doradczym (AFCWG)

Współpraca w zakresie komunikacji z państwami członkowskimi

Grupa robocza ds. komunikacji przy forum doradczym (AFCWG) jest nadal najważniejszym elementem strategii wzmacniania spójności komunikacji między instytucjami krajowymi a EFSA, a także udostępniania i promowania sprawdzonych metod działania. W 2009 r. grupa AFCWG opracowała ogólne wskazówki dotyczące planowanego systemu spójnej komunikacji w zakresie zagrożeń na obszarze całej UE, który ma zostać ukończony w 2010 r.

EFSA zaoferowała państwom członkowskim wsparcie w postaci wspólnych imprez, publikowania biuletynów skierowanych do zainteresowanych stron na poziomie krajowym i wzmocnienia współpracy w ramach AFCWG. W 2009 r. imprezy takie odbyły się w Austrii, Grecji i Słowenii. Były one poświęcone m.in. wzmocnieniu mechanizmów ochrony bezpieczeństwa żywności, współpracy między EFSA a państwami członkowskimi oraz związkom nauki i polityki w kontekście bezpieczeństwa żywności i kwestii żywieniowych.

Dialog z zainteresowanymi stronami

W 2009 r. przywrócono platformę EFSA ds. konsultacji z zainteresowanymi stronami, przyjmując do niej na nowo, na rok, 24 ogólnoeuropejskie organizacje działające w obszarach związanych z łańcuchem żywności. Odbywa ona trzy spotkania w roku, których celem jest wsparcie EFSA w rozwoju jej ogólnych relacji z zainteresowanymi stronami i polityki w tym zakresie. Platforma stanowi ważny czynnik stymulujący dialog z zainteresowanymi stronami, ich zaangażowanie w prowadzone działania oraz budowę dobrych relacji z nimi.

Przywrócenie platformy jest ważnym elementem w procesie konsolidacji kontaktów EFSA ze stronami zainteresowanymi jej działaniem oraz podkreśla jej dążenie do otwartego i przejrzystego dialogu.

EFSA zorganizowała w 2009 r. trzy spotkania plenarne w porównaniu z dwoma w roku poprzednim. Omówiono na nich zagadnienia z zakresu strategii poziomej i przedstawiono sugestie oraz opinie na temat planu zarządzania EFSA, rocznego raportu organizacji i jej strategii komunikacji. W ramach platformy dyskutowano także nad najważniejszymi procesami EFSA, np. w 2009 r. była to działalność grupy roboczej ds. strategii EFSA w zakresie publicznych konsultacji opracowań naukowych.

Poza wzrostem liczby spotkań plenarnych w 2009 r. nastąpiło także zwiększenie częstotliwości spotkań technicznych w ramach EFSA. Obejmowały one przede wszystkim zagadnienia naukowe, takie jak dobrostan zwierząt, pestycydy, nanotechnologię i nową żywność. Rozwijane są bilateralne kontakty z zainteresowanymi stronami. EFSA przyjmowała w swej siedzibie w 2009 r. delegację Europejskiej Organizacji Konsumentów (BEUC) pod przewodnictwem jej nowego prezesa. Na spotkaniu wyjaśniono stosowane przez EFSA metody ochrony konsumentów wykorzystujące działania organizacji w zakresie oceny ryzyka oraz omówiono kwestie współpracy naukowej i komunikacji.

Innym wydarzeniem z udziałem zainteresowanych stron w 2009 r. było spotkanie z ekologicznymi organizacjami pozarządowymi zorganizowane przez EFSA w Parmie, gdzie w charakterze obserwatorów wzięli udział przedstawiciele Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Konsumentów oraz Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska przy Komisji Europejskiej. Spotkanie to było okazją do zaprezentowania działań EFSA w obszarze oceny ryzyka związanego z organizmami modyfikowanymi genetycznie (GMO) i do wymiany poglądów między zainteresowanymi stronami. Doprowadziło

to do lepszego zrozumienia argumentów i punktów widzenia między ekspertami z panelu GMO a członkami ekologicznych organizacji pozarządowych. W czerwcu 2009 r. odbyło się także spotkanie z zainteresowanymi stronami i państwami członkowskimi na temat oświadczeń zdrowotnych w celu objaśnienia działań EFSA w tym obszarze i metod weryfikacji oświadczeń, a także zaprezentowania różnego rodzaju opracowanych zaleceń.

Uczestniczenie w dialogu naukowym

Wysoki poziom ekspertyz naukowych pozostaje jedną z najważniejszych wartości dla EFSA. Ważnym elementem w jego utrzymaniu jest uczestniczenie w dialogu, słuchanie i wyciąganie wniosków oraz wymiana informacji. W ramach realizacji tych założeń EFSA prowadzi promocję własnych działań i starania na rzecz ich akceptacji. We wrześniu 2009 r. zorganizowano np. konferencję z udziałem przedstawicieli wysokiego szczebla w celu zaprezentowania prac prowadzonych przez EFSA i wymiany poglądów na temat oceny zagrożeń związanych z organizmami modyfikowanymi genetycznie (GMO) dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz środowiska naturalnego. Zagadnienie GMO stanowi dobry przykład obszaru, w którym EFSA dostarcza solidnych

opracowań naukowych, ułatwia wymianę poglądów, promuje wzajemne zrozumienie i wiedzę, a także przekazuje informacje związane z oceną ryzyka w sposób otwarty i przejrzysty.

Podczas tej dwudniowej konferencji zorganizowanej w Brukseli po raz pierwszy w Europie spotkali się przedstawiciele instytucji ds. zarządzania zagrożeniami i oceny ryzyka z państw członkowskich, a także przedstawiciele zainteresowanych stron – w tym przemysłu, konsumentów i grup ekologicznych – w celu omówienia stanu bieżącego i przyszłych wyzwań związanych z GMO. Ze strony Komisji Europejskiej znaczenie tego wydarzenia zostało docenione w przemówieniach wygłoszonych przez dyrektorów generalnych DG ds. Zdrowia i Konsumentów i DG ds. Środowiska, odpowiednio na otwarciu i zamknięciu konferencji. W konferencji wzięło udział 150 uczestników, co zostało przyjęte z uznaniem.

Spośród wydarzeń naukowych zorganizowanych przez EFSA w 2009 r. dobrym przykładem jest Kolokwium na temat Nowej Żywności. Mniej więcej dwa razy do roku EFSA organizuje takie konferencje techniczne, których celem jest umożliwienie naukowcom wymiany poglądów i promowanie nowych pomysłów. Gdy odby-

wało się to wydarzenie, trwały prace nad nowelizacją regulacji dotyczącej nowej żywności oraz nowych przepisów przewidujących centralizację procesów oceny ryzyka przez EFSA. Dlatego też podczas kolokwium omówiono wymagania dotyczące danych naukowych potrzebnych do autoryzacji nowej żywności i jej składników na obszarze Unii Europejskiej. W ten sposób na wczesnym etapie uzyskano od wszystkich zainteresowanych stron istotne informacje dotyczące wskazówek z zakresu oceny bezpieczeństwa nowej żywności, które zostaną opracowane w 2010 r. W kolokwium uczestniczyło blisko 100 ekspertów w dziedzinie oceny bezpieczeństwa i kwestii regulacyjnych; brali w nim udział także producenci żywności i inne strony zainteresowane zagadnieniem nowej żywności z 25 krajów z obszaru UE i innych kontynentów.

The EFSA Journal: Science at your fingertips

Three reasons to subscribe to the European Food Safety Authority's online scientific journal.

1. Easy access to EFSA science, past and present
2. Available free of charge
3. Comprehensive advice from field to plate:

Inicjatywy na rzecz współpracy ze środowiskiem naukowym

W 2009 r. odnotowano kolejny sukces w dziedzinie promocji działań naukowych EFSA – w witrynie internetowej EFSA uruchomiono specjalny dział: *EFSA Journal*. Celem tych działań było zwiększenie widoczności osiągnięć naukowych organizacji na arenie międzynarodowej oraz docenienie pracy ekspertów działających w panelach i grupach roboczych.

Nowy wygląd *EFSA Journal* ułatwia czytelnikom przeglądanie i wyszukiwanie opracowań naukowych organizacji. Mogą oni łatwo zamówić najnowsze wydanie magazynu lub czytać artykuły przy użyciu usług on-line, takich jak kanały RSS. Wprowadzono także wymagania dotyczące publikacji naukowych w celu zapewnienia zgodności z bazami danych bibliograficznych odnośnie do prac prowadzonych przez EFSA. Po pełnym udostępnieniu strony internetowej magazynu *EFSA Journal* zostanie wprowadzona indeksacja bibliograficzna publikowanych artykułów w celu zwiększenia widoczności pracy naukowej organizacji.

Ścisła współpraca z instytucjami UE

Wizyta w EFSA komisarz ds. zdrowia Androulli Vassiliou w październiku 2009 r. była wyraźnym przykładem ścisłej i rozwijającej się współpracy między organizacją a instytucjami unijnymi. Zwracając się do pracowników EFSA, komisarz Vassiliou podkreśliła doradczą rolę organizacji w tworzeniu przez UE ram prawnych zapewniających jeden z najwyższych na świecie poziomów bezpieczeństwa żywności. W szczególności odniosła się ona do usprawnienia mechanizmów planowania i ustanawiania priorytetów w wyniku bliskiej współpracy między EFSA a Komisją, np. uzgodnienia „map drogowych” dla obszarów zastosowań.

Dwudniowa wizyta komisarz obejmowała kilka sesji poświęconych ostatnim działaniom EFSA dotyczącym klonowania, nanotechnologii, GMO i żywienia, a także bieżącym i przyszłym działaniom w zakresie zbierania danych. Chwaląc istniejący system partnerstwa między EFSA i Komisją, komisarz odniosła się do „coraz ściślejszej

współpracy” między EFSA a innymi instytucjami, zwłaszcza w zakresie nowych technologii i GMO. Doceniła także jakość doradztwa naukowego EFSA leżącego u podstaw prawodawstwa UE, jako decydującego elementu sukcesu organizacji.

W październiku dyrektor wykonawcza EFSA Catherine Geslain-Lanéelle zwróciła się z przesłaniem do Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa (ENVI) w Brukseli. Pokreśliła znaczenie konsultacji działań i priorytetów EFSA z Parlamentem Europejskim.

Współpraca z innymi agencjami UE

Innym istotnym wymiarem działalności EFSA w 2009 r. było koordynowanie sieci agencji UE. Jej celem jest tworzenie platformy do dyskusji i współpracy między agencjami na poziomie instytucjonalnym. Dzięki niej agencje mogą dzielić się doświadczeniem, rozwijać wspólnie sprawdzone procedury, organizować wspólne szkolenia i promować swój ogólny wizerunek.

Utworzono grupę roboczą między instytucjami UE w celu wyciągnięcia wniosków z powstania unijnych agencji regulacyjnych i ustalenia najlepszej drogi wykorzystania agencji w kontekście nowego schematu instytucjonalnego powstałego na mocy traktatu lizbońskiego.

Równocześnie Komisja Europejska rozpoczęła poziomą ocenę systemu agencyjnego. Było to przedmiotem dyskusji w ramach sieci i doprowadziło do wniosków dotyczących przyszłości agencji, tj. rozwoju wspólnej wizji dla agencji w zakresie zarządzania, skuteczności i ich relacji z systemem UE.

W świetle tej oceny utworzono np. plan rozwoju podkreślający ogólną rolę agencji w systemie UE. Powstała międzyagencyjna broszura promocyjna. Ponadto na październikowym spotkaniu szefowie agencji przyjęli „Kartę Służby Audytu Wewnętrznego” (IAS), określającą relacje między agencjami UE a IAS w zakresie kontroli wewnętrznej. Kierownictwo agencji zatwierdziło także dokument wzajemnych oczekiwań IAS określający procedury robocze między IAS a agencjami UE.

Przykładem współpracy agencji jest sieć wymiany informacji między szefami agencji UE, której w 2009 r. EFSA także przewodniczyła. Jednym z ważniejszych osiągnięć tego przedsięwzięcia było spotkanie z byłą komisarz UE ds. komunikacji Margot Wallström, poświęcone działaniom agencji w zakresie komunikacji. Ponadto EFSA opracowała i rozpowszechniła listę kontaktów obejmującą pracowników sieciowych we wszystkich agencjach, a następnie przeprowadziła wśród nich badania porównawcze w celu ustalenia wspólnych zagadnień, które muszą oni opanować. Na podstawie wyników tych badań zorganizowano specjalne warsztaty szkoleniowe dla pracowników sieciowych agencji UE, podczas których wskazano także dalsze możliwości współpracy w sieci oraz przeprowadzono profesjonalną dyskusję i wymieniono się informacjami. W warsztatach wzięło udział 57 uczestników; w ich opinii były one dużym sukcesem.

Zacieśnianie współpracy z lokalną społecznością EFSA

Ważnym aspektem działalności EFSA na szczeblu lokalnym i regionalnym jest komunikacja ze społecznością lokalną, w której działa organizacja i gdzie mieszkają jej pracownicy. Zależy nam na tym, aby mieszkańcy Parmy, a także władze lokalne i regionalne, rozumieli, na czym polegają działania EFSA. W związku z tym każdego roku EFSA stara się poprawiać swój lokalny wizerunek za pomocą specjalnych wydarzeń. W ramach obchodów Dnia Schumana w 2009 r. EFSA zorganizowała *Festa dell'Europa* przy współudziale władz lokalnych i regionalnych. Celem była promocja działalności EFSA oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego, a w szerszym wymiarze całego projektu wspólnej Europy. ■

Stale rosnąca liczba opracowań naukowych publikowanych przez EFSA jest dowodem skuteczności w tworzeniu systemów zarządzania, optymalizacji procesów i dystrybucji zasobów oraz w przewidywaniu ograniczeń.

W 2009 r., podobnie jak w pierwszych latach działalności, EFSA wykazała się umiejętnością szybkiego reagowania w nagłych zagrożeniach bezpieczeństwa żywności. Wnioski z takich zdarzeń, jak również ćwiczenia symulujące sytuacje kryzysowe pomagają w utrzymaniu stanu gotowości. Skuteczność EFSA znajduje potwierdzenie nie tylko w rozwiązywaniu nagłych problemów, ale także w stale rosnącej liczbie publikacji.

W razie kryzysu...

Przeprowadzone w 2009 r. *symulacje kryzysu*, złożone z dwóch odrębnych ćwiczeń, są częścią systematycznej strategii zachowania gotowości na wypadek nagłych zagrożeń bezpieczeństwa żywności. Celem pierwszego ćwiczenia było przetestowanie wewnętrznych procesów EFSA, rozszerzenie możliwości szybkiej oceny ryzyka oraz wsparcie publikacji zaleceń dotyczących odpowiednich środków komunikacji. Drugie ćwiczenie polegało na sprawdzeniu zdolności EFSA w zakresie komunikacji i współpracy z Komisją Europejską i państwami członkowskimi w razie zagrożenia.

Obie symulacje objęły wszystkie operacje i procedury, które EFSA musi wykonać – możliwie najszybciej i z zachowaniem wysokiej jakości wyników – w celu skutecznego rozwiązania

sytuacji kryzysowej. Przetestowano także zaktualizowany w 2009 r. podręcznik awaryjny EFSA. Generalnie symulacje dostarczyły pracownikom organizacji cennych doświadczeń i pozwoliły sprawdzić skuteczność procedur i infrastruktury, a także przyczyniły się do poprawienia komfortu działania w rzeczywistych sytuacjach.

Od teorii do praktyki

Oprócz sytuacji symulowanych EFSA stawała także przed realnymi problemami. Dotyczyły to przede wszystkim pilnych ekspertyz naukowych w zakresie obecności nikotyny w grzybach leśnych oraz tuszu drukarskiego w płatkach śniadaniowych.

W lutym 2009 r. laboratorium w Niemczech stwierdziło wysoki poziom 4-etylobenzofenonu (substancji występującej w tuszach drukarskich używanych do nadruków na opakowaniach żywności) w płatkach śniadaniowych. Do EFSA wpłynął wniosek z Komisji Europejskiej o przygotowanie szybkiej ekspertyzy naukowej. Pierwsza analiza oparta na danych z państw członkowskich wykazała, że krótkotrwała konsumpcja skażonych płatków śniadaniowych nie powinna stanowić zagrożenia dla większości konsumentów, jednak przeprowadzenie pełnej oceny ryzyka

6. SZYBKE REAGOWANIE, WYDAJNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ

w przypadku dalszego występowania skażenia 4-metylobenzofenonem wymagało większej ilości danych. EFSA analizowała tę sprawę i bazując na pierwszej, szybkiej opinii, dostarczała dalszych ekspertyz. Powołano także grupę roboczą ds. nieplastikowych materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i utworzono listę kontaktową ekspertów mogących udzielać wsparcia naukowego w tej sprawie.

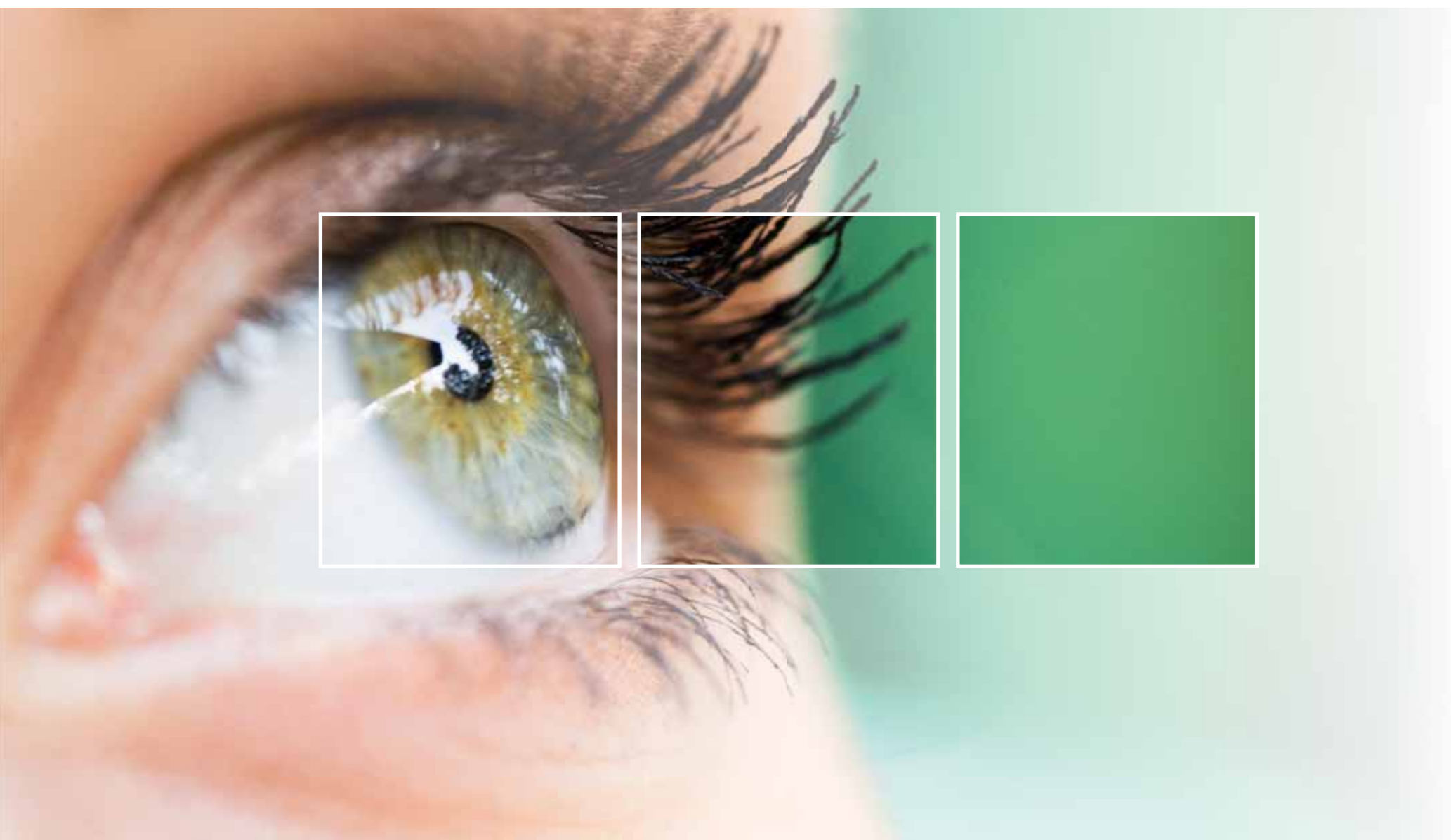
Także w Niemczech w 2009 r. wykryto obecność nikotyny w próbkach borowika. Również w tym przypadku EFSA otrzymała od Komisji Europejskiej wniosek o opinię na temat zagrożenia zdrowia konsumentów. Wpłynął on 27 kwietnia z datą przygotowania ekspertyzy na 7 maja, a więc w terminie 10 dni. EFSA zaopiniowała, że ślady nikotyny istotnie stanowiły potencjalne zagrożenie zdrowia konsumentów. Na podstawie opinii EFSA Komisja Europejska i państwa członkowskie opracowały wytyczne w zakresie wzmocnienia ochrony konsumentów w UE. W szczególności dotyczyły one programu monitorowania i tymczasowych progowych poziomów skażenia w świeżych i suszonych grzybach.

W obu tych nagłych przypadkach EFSA była w stanie sporządzić ekspertyzy w krótkim czasie, nie wzbudzając niepotrzebnego rozgłosu.

Skuteczność i efektywność

EFSA w 2009 r. musiała radzić sobie ze stale rosnącą liczbą obowiązków. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba wniosków o ekspertyzę naukową, wpływających głównie z Komisji Europejskiej, wzrosła z 285 do 317. Odpowiednio wzrosła także liczba opracowań naukowych: 636 w porównaniu z 489 w 2008 r., co oznacza wzrost o 30%. Zwiększenie wydajności i środków dla paneli rozpatrujących wnioski (ANS, CEF, FEEDAP, GMO, NDA i PRAPeR) w ostatnich latach skutkowało również większą liczbą zatwierdzonych opinii (165 w 2008 r. i 435 w 2009 r.). W ramach wsparcia dla tych paneli i dalszego zwiększenia ich wydajności coraz większa liczba zadań była kierowana na zewnątrz na zasadzie kontraktów i dotacji (zob. *Współpracujemy z najlepszymi w Europie*, str. 12); wzrosła także liczba ekspertów w grupach roboczych wspierających działania paneli. Kontynuowano pracę na rzecz budowania świadomości w zakresie działalności naukowej EFSA w formie komunikatów informacyjnych do mediów. W 2009 r. 34% opinii wydanych przez EFSA wspieranych było przez działania medialne; obejmowało to publikacje we wszystkich językach UE, 19 imprez w całej Europie i konsekwentne usprawnianie witryny internetowej EFSA w zakresie użyteczności i dostępności. ■

III. PERSPEKTYWY 2010

W 2009 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności kontynuował ścisłą współpracę w ramach unijnego systemu bezpieczeństwa żywności i konsekwentnie zwiększał swoją widoczność na arenie międzynarodowej. W 2010 r. EFSA zamierza kontynuować wysiłki na rzecz umacniania tych kierunków działania przez zwiększanie możliwości oceny ryzyka w Europie, wzmacnianie skuteczności komunikacji i podnoszenie własnej atrakcyjności dla pracowników i ekspertów.

Nakład pracy w EFSA w 2010 r. będzie nadal wzrastał, zwłaszcza w obszarze autoryzacji. W miarę usprawniania procedur wydajność organizacji zwiększy się do zakładanego poziomu ok. 900 opracowań naukowych rocznie. Zwiększenie możliwości oceny ryzyka w Europie oznacza współdziałanie agencji krajowych w programach EFSA na wczesnym etapie prac w celu ułatwienia planowania średnioterminowego i wyznaczania priorytetów we współpracy z Komisją.

Innym ważnym projektem zaplanowanym na 2010 r. jest kontynuacja tworzenia zbioru danych z obszaru całej UE. Jego celem jest dalsza poprawa spójności danych we wszystkich państwach członkowskich, by ułatwić ewentualne analizy porównawcze. Przykładem takich działań jest projekt „EU Menu” – „What’s on the Menu in Europe?”, mający zharmonizować procedury zbierania danych na temat konsumpcji żywności w Europie.

W perspektywie tych prac na 2010 r. zaplanowano publikację pierwszej strategii naukowej EFSA.

EFSA będzie zacieśniała współpracę z państwami członkowskimi, z zainteresowanymi stronami oraz z innymi podmiotami w łańcuchu żywności w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów i realizacji polityki zdrowotnej na podstawie obszernej ekspertyzy naukowej oraz zachowania wpływu organizacji na rozwój metod oceny ryzyka w Europie i na świecie. W tym celu będą kontynuowane strategiczne działania na arenie międzynarodowej.

Nowy kształt Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego pozwoli zacieśnić współpracę EFSA z instytucjami UE. Podstawowym celem organizacji pozostaje wzmacnianie zaufania do jej działań i do unijnego systemu bezpieczeństwa żywności dzięki skutecznemu przepływowi informacji dotyczących zagrożeń oraz dialogowi z partnerami i zainteresowanymi stronami.

EFSA zweryfikuje także przyjętą w 2006 r. strategię komunikacji w świetle zmian otoczenia komunikacyjnego, a także powiększenia i ewolucji samej organizacji. Założenia ogólne obejmują kontynuowanie ścisłej współpracy z krajowymi agencjami ds. bezpieczeństwa żywności i zainteresowanymi stronami przy dalszym upraszczaniu metod komu-

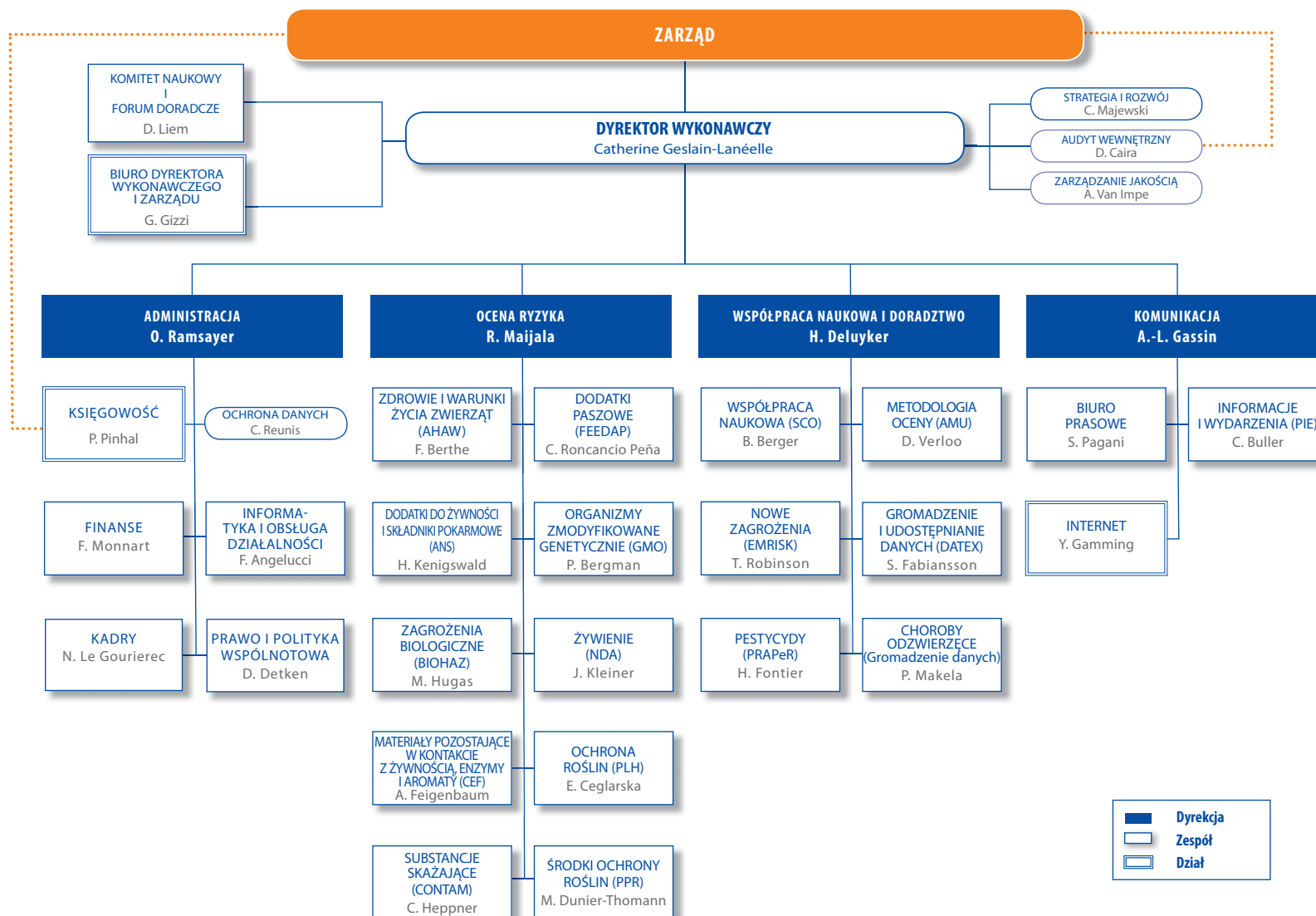
nikacji i wzmacnianiu obecności w świadomości opinii publicznej. Nowa strategia komunikacji zostanie poddana publicznym konsultacjom, a jej przekazanie do Zarządu w celu ostatecznego zatwierdzenia jest planowane na koniec 2010 r.

W 2010 r. EFSA będzie kontynuować wysiłki na rzecz wzmocnienia relacji z zainteresowanymi stronami. W związku z tym zostanie opracowany kroczący plan roboczy, który będzie regularnie poddawany aktualizacji. Będzie on zawierał omówienie wszystkich działań i wydarzeń organizowanych z myślą o zainteresowanych stronach oraz przy ich udziale. Przykłady obejmują: zwiększenie liczby spotkań technicznych z zainteresowanymi stronami w 2010 r., nową grupę roboczą ds. opracowywania lepszych sposobów zachęcania zainteresowanych stron do udziału w pracach EFSA poza publicznymi konsultacjami i imprezami naukowymi oraz powołanie grup konsultacyjnych.

Podsumowując, EFSA będzie kontynuować postępy z lat ubiegłych (przy rosnącym nakładzie pracy), a jednocześnie angażować w swoje działania partnerów i zainteresowane strony na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym. Dzięki temu powinna utrzymać wiodącą pozycję w europejskim systemie ochrony bezpieczeństwa żywności i zdrowia publicznego.

ZAŁĄCZNIK I – TABELA ORGANIZACYJNA

ZAŁĄCZNIK II – LISTA AKRONIMÓW

ZAŁĄCZNIK II – LISTA AKRONIMÓW

ADI	dopuszczalne dzienne pobranie	
AFCWG	grupa robocza ds. komunikacji przy forum doradczym	
AHAW	panel/jednostka ds. zdrowia i dobrostanu zwierząt	
AMR	odporność drobnoustrojów	
AMU	jednostka ds. oceny metodologii	
ANS	panel/jednostka ds. dodatków do żywności i składników odżywczych dodawanych do żywności	
ARfD	ostra dawka referencyjna	
BEUC	Europejska Organizacja Konsumentów	
BIOHAZ	panel/jednostka ds. zagrożeń biologicznych	
BMD	porównywanie dawek	
BPA	bisfenol A	
BSE	gąbczasta encefalopatia bydła	
CEF	panel/jednostka ds. materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, enzymów, dodatków i środków wspomagających przetwarzanie	
CONTAM	panel/jednostka ds. skażeń w łańcuchu żywności	
DATEX	jednostka ds. zbierania i udostępniania danych	
DG	Dyrekcja Generalna (Komisja Europejska)	
DRV	referencyjne wartości odżywcze	
KE	Komisja Europejska	
ECDC	Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób	
ECHA	Europejska Agencja Chemikaliów	
EFSA	Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności	
EMA	Europejska Agencja Leków	
EMRISK	jednostka ds. powstających zagrożeń	
ENVI	Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (Parlament Europejski)	
PE	Parlament Europejski	
ESCO	współpraca naukowa EFSA	
UE	Unia Europejska	
FAO	Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa	
FEEDAP	panel/jednostka ds. dodatków i produktów lub substancji używanych w paszach	
GM	modyfikowane genetycznie	
GMO	organizmy modyfikowane genetycznie	
HC	Health Canada	
IAS	Służba Audytu Wewnętrznego (Komisja Europejska)	
IEP	platforma wymiany informacji	
INEX	system oceny wewnętrznej i zewnętrznej EFSA	
ITOP	jednostka ds. informatyki i obsługi działalności	
JRC	Wspólne Centrum Badawcze	
MRL	maksymalne poziomy pozostałości	
MRSA	gronkowiec złocisty odporny na metycylinę	
NDA	panel/jednostka ds. produktów dietetycznych, żywienia i alergii	
PLH	panel/jednostka ds. zdrowia roślin	
PPR	panel/jednostka ds. środków ochrony roślin i ich pozostałości	
PRA	analiza zagrożenia agrofagiem	
PRAPeR	jednostka dokonująca przeglądu oceny zagrożenia pestycydami	
RA	Dyrekcja ds. Oceny Zagrożeń	
RASFF	system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (Komisja Europejska)	
SAS	system statystycznego przetwarzania danych	
SC	Komitet Naukowy	
SCA	współpraca i pomoc naukowa (Dyrekcja)	
SCENIHR	Komitet Naukowy ds. Pojawiających się i Nowo Rozpoznanych Zagrożeń dla Zdrowia (Komisja Europejska)	
SCO	jednostka ds. współpracy naukowej	
TSE	pasażowalna encefalopatia gąbczasta	
US	Stany Zjednoczone	
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia	

ZAŁĄCZNIK III – OPINIE I DOKUMENTY NAUKOWE EFSA OPUBLIKOWANE W 2009 R.

Opracowania naukowe opublikowane przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w 2009 r.

Panel/jednostka	Opinie Komitetu Naukowego/paneli dotyczące wniosków	Ogólne opinie Komitetu Naukowego/paneli	Oświadczenia Komitetu Naukowego/paneli	Zalecenia Komitetu Naukowego/paneli	Oświadczenia EFSA	Zalecenia EFSA	Wnioski z przeglądu partnerskiego w zakresie pestycydów	Uzasadnione opinie	Naukowe lub techniczne raporty EFSA	Raporty zewnętrzne*
Komitet Naukowy (SC)	-	2	-	3	1	-	-	-	7	-
Zdrowie i dobrostan zwierząt (AHAW)	-	15	1	1	-	-	-	-	2	7
Dodatki do żywności i składniki odżywcze (ANS)	33	2	37	1	-	-	-	-	-	-
Zagrożenia biologiczne (BIOHAZ)	2	16	2	-	2	-	-	-	-	-
Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością, enzymy, aromaty (CEF)	78	3	-	2	1	-	-	-	2	-
Skażenia (CONTAM)	-	12	2	-	1	-	-	-	-	2
Dodatki do żywności (FEEDAP)	36	3	-	1	-	1	-	-	-	1
Organizmy modyfikowane genetycznie (GMO)	17	9	1	-	1	-	-	-	16	-
Żywnienie (NDA)	165	9	-	-	1	2	-	-	-	-
Zdrowie roślin (PLH)	-	2	1	1	-	-	-	-	-	10
Środki ochrony roślin (PPR)	-	8	-	-	-	1	-	-	5	1
Ocena metodologii (AMU)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Zbieranie i udostępnianie danych (DATEX)	-	-	-	-	-	1	-	-	4	2
Powstające zagrożenia (EMRISK)	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Pestycydy (PRAPeR)	-	-	-	-	1	-	28	76	1	-
Współpraca naukowa (SCO)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Choroby odzwierzęce (zbieranie danych)	-	-	-	-	-	-	-	-	14	5
Łącznie	331	81	44	9	8	5	28	76	54	33
Łączna liczba opracowań naukowych EFSA	636									

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

Komitet Naukowy

Najważniejszym zadaniem Komitetu Naukowego jest przygotowywanie ekspertyz naukowych dotyczących nowego i zharmonizowanego podejścia do oceny zagrożeń dla żywności i pasz. Dostarcza on także strategicznych opinii dyrektorowi wykonawczemu EFSA.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Ogólne opinie Komitetu Naukowego	2
Zalecenia Komitetu Naukowego	3
Oświadczenia EFSA	1
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	7

Komitet Naukowy otrzymał zadanie przygotowania ekspertyzy na podstawie wniosków dotyczących klonowania zwierząt, głównie w zakresie szczególnych zaleceń zawartych w opinii o klonowaniu zwierząt, opublikowanej w 2008 r. Oświadczenie EFSA zostało opublikowane w czerwcu 2009 r. Ponadto Komitet Naukowy ma przygotować wytyczne co do oceny bezpieczeństwa wniosków obejmujących zastosowanie nanonauki i nanotechnologii w produkcji żywności i pasz. Prace te są prowadzone w zakresie dostępnej wiedzy. Wytyczne zostaną opublikowane latem 2010 r. Panele GMO i BIOHAZ zastosowały przekrojowe podejście do zagadnienia odporności drobnoustrojów przy wsparciu przewodniczącego Komitetu Naukowego, stojącego na

czele grupy roboczej zajmującej się tym zagadnieniem. Komitet Naukowy przyjął dokument poświęcony przejrzystości opinii naukowych wydawanych przez EFSA. Dotyczy on ogólnych założeń w zakresie identyfikacji źródeł danych, kryteriów uwzględniania lub wykluczania danych, poufności danych, założeń i niejasności.

Komitet Naukowy wraz z grupami roboczymi przyczynił się do rozwoju, promocji i zastosowania nowych, zharmonizowanych metod oceny zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa żywności i pasz. Opublikowano wytyczne dotyczące zarówno przejrzystości oceny zagrożeń, uwzględniając w nich wnioski wynikające z konsultacji publicznych, jak i porównywania dawek (*benchmark dose approach* – BMD) w ocenach zagrożeń. W 2010 r. zostaną zorganizowane warsztaty poświęcone rozszerzeniu kompetencji EFSA w tym obszarze w celu zapewnienia spójności procedur we wszystkich panelach. Wśród publikacji zamieszczono także opinię na temat obowiązujących strategii zastępowania, ograniczania i poprawiania testów z zakresu oceny bezpieczeństwa żywności i pasz, które przeprowadzono na zwierzę-

tach. Ukończono prace nad wytycznymi dotyczącymi oceny bezpieczeństwa środków i preparatów botanicznych z uwzględnieniem zaleceń przygotowanych przez grupę roboczą ESCO (współpraca naukowa EFSA) na podstawie wybranych przypadków. W listopadzie 2009 r. zorganizowano warsztaty, by przedstawić wyniki prac EFSA zainteresowanym stronom i państwu członkowskiemu oraz omówić kierunki kontynuowania tych działań. Trwają prace nad rozszerzeniem zastosowania koncepcji zagrożenia toksykologicznego w ocenach ryzyka EFSA. W 2010 r., po przeprowadzeniu konsultacji publicznych, zostanie przedstawiona ekspertyza na temat oceny korzyści i ryzyka w zakresie żywności. Powołano grupę roboczą, która zajmie się opracowaniem uwag i zaleceń dotyczących strategii testowania genotoksyczności w zakresie działań EFSA.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Zdrowie i dobrostan zwierząt

Panel ds. zdrowia i dobrostanu zwierząt (AHAW) opracowuje niezależne ekspertyzy naukowe dotyczące wszystkich aspektów chorób zwierzęcych i dobrostanu zwierząt. W obszarze jego zainteresowania są zwierzęta hodowane w celu produkcji żywności, w tym ryby.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie ogólne	15
Oświadczenia panelu AHAW	1
Zalecenia panelu AHAW	1
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	2
Raporty zewnętrzne*	7

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

Panel AHAW przedstawił 13 opinii naukowych dotyczących dobrostanu zwierząt, obejmujących m.in. dobrostan krów mlecznych, ogłuszanie i zabijanie gatunków ryb, ogólną strategię w zakresie dobrostanu ryb oraz kwestię wrażliwości ryb. Ponadto przyjęto oświadczenie dotyczące niezbędnych badań w obszarze dobrostanu ryb hodowlanych. Wydano opinie naukowe dotyczące pałeczki ronienia świń (*Brucella suis*) i krwotocznej choroby zwierzyny płowej (EHD). Opracowano wewnętrzny raport naukowy na temat nowej grypy pandemicznej (H1N1) w ramach pierwszej reakcji przygotowawczej we

współpracy z kilkoma innymi jednostkami. Na mocy art. 36 opracowano raporty zewnętrzne dotyczące gruźlicy u zwierzyny dzikiej w UE, gorączki krwotocznej krymsko-kongijskiej (CCHF), krwotocznej choroby zwierzyny płowej (EHD), wirusowej posocznicy krwotocznej (VHS), *Bonamii* spp. i wskazówek z zakresu oceny zagrożeń dla dobrostanu zwierząt w transporcie. Wystosowano dwa wezwania na mocy art. 36 dotyczące wskazówek co do odpowiedniej oceny zagrożeń dla dobrostanu zwierząt (hodowla i zarządzanie) oraz wpływu doboru genetycznego na zdrowie i dobrostan zwierząt hodowlanych. Zorganizowano spotkanie techniczne z zainteresowanymi stronami poświęcone selekcji genetycznej w hodowli kurcząt brojlerów (organizacje pozarządowe, związki rolników i eksperci z państw członkowskich) w celu omówienia źródeł danych i dostępności strategii oceny ryzyka zgodnie z kompetencjami jednostki w zakresie aspektów selekcji genetycznej mających wpływ na zdrowie i dobrostan kurcząt brojlerów. W ramach tych uprawnień wystosowano także dwa wezwania o dostarczenie danych.

Przyjęto wytyczne dotyczące sprawdzonych metod prowadzenia naukowej oceny zdrowia zwierząt za pomocą modelowania. W maju odbyło się spotkanie Forum Doradczego w zakresie zdrowia i dobrostanu zwierząt w celu omówienia obszarów wspólnego zainteresowania i zaproponowano kolejne spotkania, by zacieśnić współpracę między państwami członkowskimi a EFSA. Opublikowano raport techniczny dotyczący wyników przeprowadzonego przez jednostkę AHAW badania z zakresu organizacji, strategii i procedur oceny zagrożeń zdrowia i dobrostanu zwierząt w państwach członkowskich. Prace nad rozwojem metod oceny zagrożeń będą kontynuowane. Będzie prowadzony projekt dotyczący oceny zagrożeń związanych z towarami importowanymi realizowany zgodnie z art. 36.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Dodatki do żywności i składniki odżywcze dodawane do żywności

Panel ds. dodatków do żywności i składników odżywczych dodawanych do żywności (ANS) zajmuje się kwestiami bezpieczeństwa w zakresie zastosowania dodatków do żywności, składników odżywczych i innych substancji celowo dodawanych do żywności (informacje na temat aromatów i enzymów znajdują się na str. 46).

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie panelu ANS dotyczące wniosków	33
Opinie ogólne panelu ANS	2
Oświadczenia panelu ANS	37
Zalecenia panelu ANS	1

Panel ANS opublikował łącznie 72 opinie i oświadczenia naukowe w odniesieniu do 157 akt wniosków. W ramach oceny składników odżywczych przyjęto 23 opinie naukowe i 36 oświadczeń naukowych w odniesieniu do 144 akt wniosków. Kontynuowano prace nad oceną zagrożeń dotyczących dodatków do żywności (np. ocena nowych dodatków do żywności i ponowna ocena barwników żywności) i przyjęto w tym zakresie 12 opinii naukowych (10 opinii na temat wniosków i 2 opinie ogólne) oraz jedno oświadczenie. W maju 2009 r. sfinalizowano rozpoczęte w 2008 r. prace nad dwoma kontraktami na przygotowanie dokumentacji wstępnej w ramach oceny składników odżywczych w suplementach.

Podpisano cztery nowe kontrakty na obsługę zadań związanych z aktualną i przyszłą ponowną oceną dodatków do żywności. Zorganizowano spotkanie z sekretariatem Wspólnego Komitetu Ekspertów FAO i WHO ds. Dodatków do Żywności (JECFA) w celu omówienia współpracy. Wystosowano trzy publiczne wezwania w zakresie zbierania danych do ponownej oceny różnych dodatków do żywności należących do klas konserwantów, przeciwutleniaaczy, emulgatorów, stabilizatorów, substancji żelujących i wosków.

Panel ANS wydał oświadczenie w zakresie wymaganych danych we wnioskach dotyczących dodatków

do żywności w celu ułatwienia ich przygotowywania. Sporządzono zamówienie na zebranie opinii na temat wskazówek w kwestii wniosków dotyczących dodatków do żywności oraz propozycji dalszego rozwoju zaktualizowanych zaleceń. Do zainteresowanych stron skierowano także pisemne zapytania obejmujące istniejące wskazówki. Planowane jest opracowanie nowych wskazówek w zakresie wniosków dotyczących dodatków do żywności.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Zagrożenia biologiczne z uwzględnieniem TSE

Panel EFSA ds. zagrożeń biologicznych (BIOHAZ) zajmuje się zagrożeniami biologicznymi dotyczącymi bezpieczeństwa żywności, chorób przenoszonych przez żywność, pasażowalnej encefalopatii gąbczastej (TSE), mikrobiologii żywności, higieny żywności i związanymi z tym problemami w zakresie zarządzania odpadami.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie panelu BIOHAZ dotyczące wniosków	2
Opinie ogólne panelu BIOHAZ	16
Oświadczenia panelu BIOHAZ	2
Oświadczenia EFSA	2

W 2009 r. panel BIOHAZ przyjął łącznie 24 opinie naukowe i raporty. Wspólnie z AMR wydano opinię na temat współpracy z EMEA, ECDC i SCENIHR, natomiast wraz z ECDC i EMEA opublikowano skonsolidowany raport naukowy na temat gronkowca złocistego odpornego na metycylinę (MRSA). Ponadto panel BIOHAZ wydał opinię na temat występowania MRSA u zwierząt i w żywności, a we współpracy z panelem GMO przygotował opinię obejmującą zastosowanie genów AMR jako markerów w roślinach modyfikowanych genetycznie. Wynikiem jego pracy są też opinie na temat: zastosowania bakteriofagów w produkcji żywności, aspektów bezpieczeń-

stwa żywności w odniesieniu do dobrostanu krów mlecznych, bakterii *Campylobacter*, odporności kóz na BSE, obecności BSE w jamie jelitowej bydła, zagrożenia zdrowia ludzi i zwierząt związanego ze zmianami procedur monitorowania BSE w niektórych państwach członkowskich. Wydano także trzy opinie na temat produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (ABP). W 2009 r. wykonano zgodnie z art. 36 pierwszy ogólnoeuropejski ilościowy model zagrożenia mikrobiologicznego (QMRA) *Salmonellą* u świń. Zorganizowano warsztaty z udziałem ekspertów, zainteresowanych stron, a w 2010 r. panel BIOHAZ przedstawi opinię na podstawie

raportu. Odbyło się także spotkanie z przedstawicielami związków European Livestock and Meat Trading Union (UECBV) oraz European Fat Processors and Renderers Association (EFPPRA). Ukończono zewnętrzny projekt dotyczący rozwoju *Salmonelli* na tuszach kurcząt.

Odpowiednio w czerwcu i październiku 2009 r. przeprowadzono spotkania sieci ds. oceny zagrożenia mikrobiologicznego i sieci ds. BSE-TSE. Przyjęto opinię w zakresie zarządzania listą mikroorganizmów objętych certyfikatem Qualified Presumption of Safety (QPS).

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością, enzymy, aromaty i środki wspomagające przetwarzanie

Panel ds. materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, aromatów i środków wspomagających przetwarzanie (CEF) zajmuje się kwestiami bezpieczeństwa stosowania materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, enzymów, aromatów i środków wspomagających przetwarzanie w odniesieniu do bezpieczeństwa procesów.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie panelu CEF dotyczące wniosków	78
Opinie ogólne panelu CEF	3
Zalecenia panelu CEF	2
Oświadczenia EFSA	1
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	2

Panel CEF przyjął łącznie 78 opinii, z których 38 dotyczyło 300 substancji aromatycznych, a 29 substancji używanych do wytwarzania materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ponadto wydano 11 opinii o aromatach dymu. Opublikowano pilną ekspertyzę w postaci oświadczenia EFSA na temat ewentualnych zagrożeń związanych z 4-benzofenonami i hydroksybenzofenonami powstających w materiałach przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zorganizowano łącznie osiem spotkań z zainteresowanymi stronami (przedstawiciele przemysłu, organizacji konsumentów i Komisji Europejskiej).

Prace w zakresie oceny 2600 substancji aromatycznych znajdujących się na rynku były wspierane działaniami w ramach dwóch kontraktów zewnętrznych. Opracowano także dwa nowe kontrakty na realizację prac przygotowawczych do analizy materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Panel CEF przyjął wytyczne dotyczące oceny aktywnych i inteligentnych opakowań oraz enzymów wykorzystywanych w produkcji żywności. Przeprowadzono konsultacje publiczne w odniesieniu do trzech zaleceń dotyczących enzymów, aktywnych

i inteligentnych opakowań oraz aromatów. Zorganizowano osiem spotkań z przedstawicielami przemysłu w celu omówienia i wyjaśnienia wymagań określonych w zaleceniach dotyczących oceny enzymów. Ponadto wydano opinie na temat wskazywania marginesu bezpieczeństwa w analizach aromatów dymu i ocenach wpływu aromatów dymu na konsumentów stosujących dietę. Ukończono także ocenę bezpieczeństwa ekstrahentów eteru dwumetylowego.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Skażenia w łańcuchu żywności

Panel ds. skażeń w łańcuchu żywności (CONTAM) zajmuje się kwestiami skażeń w łańcuchu żywności i pasz oraz obecnością niepożądanych substancji, takich jak naturalne toksyny, mykotoksyny i pozostałości niedozwolonych substancji nieobjętych zakresem kompetencji innych paneli.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie ogólne panelu CONTAM	12
Oświadczenia panelu CONTAM	2
Oświadczenia EFSA	1
Raporty zewnętrzne*	2

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

Panel CONTAM wydał 14 opracowań naukowych (12 opinii i dwa oświadczenia). Trzy opinie dotyczyły wpływu metali, takich jak kadm, arsenik i uran. Opracowano także pięć opinii na temat podlegających regulacji toksyn w skorupiakach. Wydano oświadczenie dotyczące wpływu procesów przetwarzania na toksyny w skorupiakach oraz oświadczenie w sprawie wpływu na zdrowie publiczne alfatoksyn w trzech gatunkach orzechów innych niż migdały, orzechy laskowe i pistacje. Opracowano ocenę zagrożenia zdrowia zwierząt związanego z występowaniem naturalnych toksykantów roślinnych w paszach (dwie opinie). Na wniosek Komisji Euro-

pejskiej panel CONTAM ocenił kryteria i bezpieczeństwo substancji przewożonych w ładowniach statków, którymi transportowane są do Unii Europejskiej jadalne tłuszcze i oleje (dwie opinie).

We współpracy z jednostkami DATEX i PRAPeR panel CONTAM przygotował ekspertyzę dotyczącą obecności nikotyny w grzybach leśnych, na podstawie której Komisja Europejska na czas wprowadziła środki chroniące zdrowie publiczne. Na podstawie art. 36 opracowano bazę danych weterynaryjnych środków medycznych stosowanych w państwach trzecich. Posłuży ona do obsługi przyszłych wnio-

sków dotyczących limitów pozostałości substancji aktywnych farmakologicznie w żywności pochodzenia zwierzęcego. W ramach projektu prowadzonego zgodnie z postanowieniami art. 36 opracowano kontekstowe podsumowanie informacji dotyczących analizy, występowania oraz toksykologii ośmiu mykotoksyn i naturalnych produktów roślinnych.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Dodatki i produkty lub substancje używane w paszach

Panel EFSA ds. dodatków i produktów lub substancji używanych w paszach (panel FEEDAP) przygotowuje niezależne ekspertyzy naukowe na temat bezpieczeństwa i skuteczności dodatków oraz produktów lub substancji stosowanych w paszach.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie panelu FEEDAP dotyczące wniosków	36
Opinie ogólne panelu FEEDAP	3
Zalecenia panelu FEEDAP	1
Zalecenia EFSA	1
Raporty zewnętrzne*	1

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

W ramach rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 panel FEEDAP przyjął łącznie 36 opinii, w tym 22 dotyczące nowych produktów lub rozszerzenia zastosowania zatwierdzonych produktów, jedną dotyczącą ponownej oceny, trzy łączące nowe zastosowanie i ponowną ocenę, dwie obejmujące modyfikację warunków autoryzacji zatwierdzonego produktu, jedną w sprawie pilnego zatwierdzenia i siedem dotyczących oceny dodatkowych informacji przekazanych przez wnioskodawców po odrzuceniu wniosków. Inne opublikowane dokumenty: część III opinii na temat karotenoidów dotycząca żółtych karotenoidów, opinia na temat raktopaminy oraz opinia na

temat zastosowania związków kobaltu jako dodatków do pasz. Przeprowadzono dziewięć przesłuchań technicznych z przedstawicielami stowarzyszeń producentów lub z wnioskodawcami w celu omówienia problemów związanych z wnioskami. W celu przygotowania prac obejmujących ponowną ocenę wszystkich istniejących dodatków do pasz zgodnie z art. 10 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 zorganizowano pięć spotkań z przedstawicielami państw członkowskich, Komisji Europejskiej i wspólnotowego laboratorium referencyjnego. W 2009 r. zaktualizowano także wytyczne dla osób składających wnioski o autoryzację dodatków do pasz. W celu usprawnienia zarządzania, dystrybuowania, archiwizowania i oceny danych zawartych we wnioskach opracowano zamówienie na współpracę z jednostką EFSA ds. informatyki i obsługi działalności (ITOP) w celu modernizacji systemów elektronicznego składania dokumentacji. W ramach postanowień art. 36 przyznano dotację na udział w serii prezentacji na temat roli biologicznej, zawartości w paszach oraz wymagań w zakresie żywienia zwierząt odnośnie do 27 pierwiastków śladowych i mikrośladowych.

Panel FEEDAP opracował techniczne zalecenia dotyczące dodatków sensorycznych, dopełniające zestaw zaleceń dla wnioskodawców w zakresie przygotowania i prezentacji wniosków. Otrzymano zewnętrzny raport opracowany w ramach projektu realizowanego na podstawie art. 36 i dotyczący substancji usuwających mykotoksyny. Zostanie on wykorzystany przez panel FEEDAP do sporządzenia zaleceń. Zgodnie z art. 36 przyznano dotację na przygotowanie raportu dotyczącego zebrania oraz syntezy danych naukowych i informacji na temat potencjału wywoływania alergii wziewnych przez mikroorganizmy i enzymy stosowane w żywności i paszach. Na styczeń 2010 r. zaplanowano przyjęcie raportu końcowego na temat realizowanego w ramach zamówień publicznych projektu wstępnej oceny wpływu zawartego w paszach cynku i miedzi na środowisko naturalne.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Organizmy modyfikowane genetycznie

Panel ds. organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO) zajmuje się oceną zagrożenia związanego ze stosowaniem żywności i pasz modyfikowanych genetycznie, opracowywaniem ekspertyz naukowych w odpowiedzi na wnioski *ad hoc* wpływające z instytucji ds. zarządzania ryzykiem oraz wskazywaniem problemów naukowych wymagających dalszej analizy.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie panelu GMO dotyczące wniosków	17
Opinie ogólne panelu GMO	9
Oświadczenia Komitetu Naukowego/paneli	1
Oświadczenia EFSA	1
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	16

Panel GMO wydał 17 opinii naukowych dotyczących 21 akt wniosków. EFSA opublikowała 12 raportów technicznych w zakresie akt wniosków (opinie ogólne), które poza opiniami naukowymi zawierały także uwagi państw członkowskich i inne dokumenty wymagane zgodnie z rozporządzeniem. Czternaście wydanych opinii naukowych dotyczyło wniosków o dopuszczenie do sprzedaży roślin modyfikowanych genetycznie na mocy rozporządzenia (WE) nr 1829/2003, trzy z nich zostały wydane wspólnie z panelem FEEDAP zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1831/2003. Wydano łącz-

nie osiem opinii ogólnych: trzy w odniesieniu do oceny informacji przesłanych przez państwa członkowskie w związku z instrumentami ochronnymi (art. 23 Dyrektywy 2001/18/WE), dwie w odniesieniu do wniosku Komisji Europejskiej dotyczącego oceny genów markerowych antybiotykooporności i trzy dotyczące ekspertyz naukowych w kwestii wydanych opinii na temat wniosków. W 2009 r. EFSA zorganizowała cztery spotkania z ekspertami z państw członkowskich, trzy z wnioskodawcami i jedno z organizacjami pozarządowymi w celu omówienia spraw związanych z wnioskami.

Panel GMO wydał wstępne opinie naukowe na temat wskazówek w zakresie analizy statystycznej danych generowanych w celu porównawczej oceny bezpieczeństwa żywności oraz oceny zagrożeń związanych z wykorzystaniem roślin modyfikowanych genetycznie do celów innych niż produkcja żywności lub pasz. Obie znajdują się obecnie na etapie konsultacji publicznych, z których wnioski zostaną włączone do przyjętych wersji. Panel GMO przyjął wstępne wytyczne dla wnioskodawców dotyczące właściwo-

ści alergicznych roślin i mikroorganizmów modyfikowanych genetycznie. W grudniu 2009 r. rozpoczęły się konsultacje publiczne, a przyjęcie ostatecznej wersji dokumentu jest zaplanowane na 2010 r. W ramach tych prac odbyły się spotkania z ekspertami z państw członkowskich (2), wnioskodawcami (1) i stronami trzecimi (2). Ponadto we wrześniu 2009 r. w Brukseli przeprowadzono konferencję na temat oceny zagrożeń zdrowia ludzi i zwierząt związanych z organizmami modyfikowanymi genetycznie, w której uczestniczyło 150 najważniejszych osób z Europy i ze świata. W ramach wsparcia prac panelu GMO w zakresie tworzenia wytycznych do oceny zagrożeń związanych ze zwierzętami modyfikowanymi genetycznie zlecono realizację trzech projektów zewnętrznych.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Produkty dietetyczne, żywienie i alergię

Panel NDA zajmuje się kwestiami związanymi z żywieniem ludzi, produktami dietetycznymi oraz alergiami na żywność. Pełni on także funkcje doradcze w zakresie nowej żywności, zaleceń dietetycznych dla składników odżywczych i energii oraz rozporządzenia UE w sprawie żywienia i oświadczeń zdrowotnych.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie panelu NDA dotyczące wniosków	165
Opinie ogólne panelu NDA	9
Oświadczenia EFSA	1
Zalecenia EFSA	2

W 2009 r. panel NDA wydał 174 opinie, z czego większość (125) dotyczyła 937 oświadczeń funkcyjnych złożonych na podstawie art. 13(1). W odniesieniu do oświadczeń dotyczących dzieci i zmniejszenia zagrożeń wydano 24 opinie, a 10 dotyczyło oświadczeń opartych na nowych badaniach i/lub danych chronionych patentem. W ramach procedury autoryzacji oświadczeń zdrowotnych panel NDA wystawił także dwie opinie na temat warunków zastosowania oświadczeń zdrowotnych w zakresie nasyconych kwasów tłuszczowych i stanoli. W kwestii oceny bezpieczeństwa nowej żywności panel NDA wydał pięć opinii dotyczących pięciu wniosków. Ponadto wystawiono opinie na temat wieku niemowląt, od którego można wprowadzać pożywienie uzupeł-

niające, oraz ewentualnego zwolnienia z obowiązku umieszczania na etykietach informacji dotyczących beta-amylazy wytwarzanej przez jęczmień. Rozpoczęto konsultacje publiczne w kontekście żywieniowych wartości referencyjnych dotyczące wstępnych opinii panelu NDA na temat tłuszczów i węglowodanów, a także zorganizowano spotkanie z przedstawicielami państw członkowskich w celu omówienia tych opinii oraz wstępnych opinii na temat wytycznych dotyczących planowania diet, ogólnych zasad określania i stosowania żywieniowych wartości referencyjnych w odniesieniu do wody. Zebrane opinie zostały ujęte w nowych wersjach przyjętych dokumentów. Zaaprobowano także wytyczne co do umieszczania na etykietach wartości referencyjnych dla wybranych składników odżywczych. W świetle doświadczeń uzyskanych na podstawie wniosków dotyczących oświadczeń zdrowotnych EFSA wydała dodatkowe zalecenie dla wnioskodawców w formie dokumentu z najczęściej zadawanymi pytaniami. Wersja robocza tego dokumentu została poddana pod konsultacje publiczne i omówiona na spotkaniu z wnioskodawcami przed jego opublikowa-

niem w postaci raportu technicznego EFSA. Opinie zebrane w ramach konsultacji publicznych i podczas spotkań opublikowano wraz z podsumowaniem sposobu ich uwzględnienia w dokumencie. EFSA odbyła także spotkanie z przedstawicielami państw członkowskich i Komisji w celu przekazania najnowszych informacji na temat oceny oświadczeń zdrowotnych składanych na podstawie art. 13(1). W tym zakresie przygotowano także wstępne podsumowanie, które zostało zaktualizowane i opublikowane po spotkaniu jako raport techniczny EFSA. Realizacja projektu w zakresie charakteryzacji probiotyków w ramach oceny oświadczeń zdrowotnych została zlecona na zewnątrz.

W świetle planowanych zmian rozporządzenia w sprawie nowej żywności odbyło się kolokwium naukowe w celu zebrania pierwszych opinii zainteresowanych stron i opracowania nowych wytycznych naukowo-technicznych dla wnioskodawców w odniesieniu do przygotowania wniosków dotyczących nowej żywności.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Zdrowie roślin

Panel EFSA ds. zdrowia roślin (PLH) wydaje opinie naukowe na temat zagrożeń agrofagiem mogących wywierać szkodliwy wpływ na rośliny, produkty roślinne i różnorodność biologiczną w UE.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie ogólne panelu PLH	2
Oświadczenia panelu PLH	1
Zalecenia panelu PLH	1
Raporty zewnętrzne*	10

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

W 2009 r. panel PLH przyjął cztery opracowania, w tym opinie na temat niezawodności i skuteczności proponowanych metod postępowania w odniesieniu do wiórów drzewnych zakażonych węgorkiem sosnowcem (*Bursaphelenchus xylophilus*) oraz oceny analizy zagrożenia agrofagiem przeprowadzonej w Wielkiej Brytanii w odniesieniu do korodówki dębowej (*Thaumetopoea processionea*). Wydano także oświadczenie jako pilną reakcję na propozycję metod konserwacji na zimno sadzonek truskawek w celu wyeliminowania *Bemisia tabaci* w transportach przywożonych do UE z USA. Opublikowano także wytyczne dotyczące weryfikacji oceny zagrożenia agrofagiem w odniesieniu do środków fitosanitarnych przeprowadzonej przez strony trzecie.

Panel PLH przyjął wytyczne dotyczące oceny analiz zagrożenia agrofagiem wykonywanych przez strony trzecie w celu uzasadnienia zastosowania środków fitosanitarnych na mocy dyrektywy Rady 2000/29/WE. W październiku odbyło się drugie spotkanie Specjalnego Forum Doradczego ds. Zdrowia Roślin, podczas którego omówiono m.in. wymagania dotyczące danych z zakresu pojawiających się zagrożeń i monitorowania agrofagów. Współpraca z JRC w zakresie modelowania trendów powstawania i rozprzestrzeniania się szkodliwych organizmów zakończyła się uruchomieniem ramowego systemu modelowania warunków sprzyjających rozwojowi agrofagów (ClimPest). Ukończono realizowany

zgodnie z art. 36 projekt z zakresu inwentaryzacji źródeł danych do analizy zagrożeń agrofagiem (PRASSIS) oraz podpisano (także na mocy art. 36) zamówienie na przygotowanie strategii w odniesieniu do badań porównawczych dotyczących analizy zagrożenia agrofagiem. Pod koniec 2009 r. uzgodniono i podpisano wznowiony projekt współpracy między Agricast a JRC w Isprze. Przyjęto wytyczne dotyczące zharmonizowanej strategii oceny zagrożeń organizmami szkodliwymi dla roślin i produktów roślinnych. Uwagi zebrane podczas konsultacji publicznych zostaną ujęte w dokumencie, który ma być przyjęty i opublikowany w 2010 r.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Środki ochrony roślin i ich pozostałości

Panel PPR dostarcza niezależnych ekspertyz naukowych na temat oceny zagrożeń związanych ze środkami ochrony roślin (znanymi pod nazwą pestycydów) i ich pozostałościami z uwzględnieniem ryzyka dla użytkowników, pracowników, konsumentów i środowiska naturalnego.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Opinie ogólne panelu PPR	8
Zalecenia EFSA	1
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	5
Raporty zewnętrzne*	1

** Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA*

Panel PPR wydał jedną opinię na temat oceny zagrożenia skumulowaniem środków grzybobójczych z zawartością triazolu oraz sześć opinii na temat aktualizacji załącznika II i III do dyrektywy 91/414 EWG. Wydanie opinii w zakresie docelowych opcji ochrony i rozwoju ekoregionów zostało zaplanowane na pierwszą połowę 2010 r.

Panel PPR zaopiniował ocenę zagrożeń występujących w glebie – w odniesieniu do przygotowywa-

nych wytycznych z zakresu utrzymywania się pestycydów w glebie. W grudniu wspólna grupa robocza złożona z przedstawicieli państw członkowskich, Komisji Europejskiej i EFSA opublikowała wytyczne dotyczące oceny zagrożeń dla ptaków i ssaków. Na podstawie raportów przygotowanych w ramach dotacji przyznanych na mocy art. 36 opracowano wstępne dokumenty do wytycznych dotyczące emisji z chronionych systemów upraw (szklarnie), które zostaną przyjęte w 2010 r., zagrożeń dla pracowników, operatorów, osób postronnych i mieszkańców oraz opinię na temat tworzenia wspólnych grup oceny substancji aktywnych w celu ewaluacji zagrożenia łącznego oraz oceny relewancji toksykologicznej metabolitów pestycydów.

Podpisano zewnętrzne kontrakty na realizację prac przygotowawczych w zakresie wytycznych dotyczących absorpcji skórnej. Za pośrednictwem kon-

traktów z JRC sporządzono wytyczne w zakresie zasad oceny nadmiaru toksykologicznego metabolitów, produktów degradacji i reakcji pestycydów w produktach spożywczych oraz utrzymywania się w glebie (przeznaczone do publikacji w 2010 r.). Jednostka PPR zorganizowała dwa warsztaty na temat dalszych losów pestycydów (w maju w JRC w Isprze i w listopadzie w Parmie), w których wzięło udział odpowiednio: 70 i 60 uczestników. Na 2010 r. zaplanowano kontynuowanie prac nad dwoma istniejącymi zestawami wytycznych z zakresu ekotoksykologii (ziemnej i wodnej).

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Ocena metodologii

Jednostka ds. oceny metodologii (AMU) oferuje wsparcie techniczne w obszarze statystyki, modelowania, zarządzania danymi i oceny zagrożeń. Przyczynia się do rozwoju i zastosowania nowych lub poprawionych strategii oceny zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa żywności i pasz.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	1
Raporty zewnętrzne*	2

*Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

Jednostka AMU zapewniła wsparcie naukowe przy opracowywaniu opinii przez panele CONTAM, PLH, AHAW, BIOHAZ i GMO oraz Komitet Naukowy. Działania te obejmowały: pomoc w zarządzaniu danymi podczas opracowywania opinii przez panel BIOHAZ, analizę epidemiologiczną i statystyczną na potrzeby paneli BIOHAZ, CONTAM i PLH oraz systematyczne recenzje publikacji z uwzględnieniem metaanalizy. Przykładem ostatnich działań był raport techniczny „Meta-analysis of Dose-Effect Relationship of Cadmium for Benchmark Dose Evaluation”, który został włączony do opinii panelu CONTAM na temat kadmu.

W grudniu 2009 r. jednostka AMU przy wsparciu grupy roboczej złożonej z zewnętrznych ekspertów opracowała wytyczne dotyczące zastosowania sys-

tematycznych metod analizy ocen bezpieczeństwa żywności i pasz. Zostanie ona przetestowana podczas warsztatów dla ekspertów i pracowników EFSA w lutym 2010 r. Od 2003 r. w Europie i w Stanach Zjednoczonych pojawiają się raporty na temat wysokiej śmiertelności pszczół w ulach. Po raz pierwszy pojęcia „zespół masowego ginięcia rodzin pszczelich” (*colony collapse disorder* – CCD) użyto w 2006 r. do opisanego zjawiska, które charakteryzuje się gwałtownym spadkiem liczebności dorosłych pszczół w kolonii. Choć do tej pory nie ustalono przyczyny występowania CCD, zaproponowano kilka etiologii. W celu dalszego zbadania ewentualnych zagrożeń jednostka AMU wystosowała zaproszenie do kompetentnych organizacji do udziału w projekcie realizowanym na podstawie art. 36 rozporządzenia (WE) nr 178/2002. Wyniki prac opublikowano w grudniu 2009 r.

Jednostka AMU przedstawiła raport na temat ilościowych modeli rozprzestrzeniania się, tworzenia i rozwoju agrofagów zbóż w Europie z uwzględnieniem danych geograficznych i klimatycznych oraz fenolo-

gii roślin. Wyniki tego projektu, realizowanego zgodnie z art. 36, zawierają także usystematyzowaną, elektroniczną bazę wybranych i przeanalizowanych modeli, którą będzie można użyć do modelowania prognoz zagrożenia agrofagiem w przyszłości.

Choć produkty bogate w izoflawony są uznawane za element zdrowej diety, są wątpliwości co do ich wpływu na zdrowie, zmniejszenie podatności na choroby i poprawę jakości życia. Po konsultacjach z forum doradczym ustalono, że ten temat jest obiektem zainteresowania kilku państw członkowskich. W związku z tym jednostka AMU otrzymała zadanie utworzenia grupy roboczej ESCO w celu opracowania raportu w 2010 r. na temat publikacji dotyczących potencjalnych zagrożeń i korzyści dla zdrowia związanych z konsumpcją izoflawonów. Jednostka AMU dostarczyła także wsparcia jednostce DATEX (β -kazomofrina-7) oraz jednostce ds. chorób odzwierzęcych (badania bazowe) w zakresie analizy epidemiologicznej i modelowania. Pomagała także przy zarządzaniu danymi do rocznego raportu dotyczącego pozostałości pestycydów.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Zbieranie i udostępnianie danych

Jednostka ds. zbierania i udostępniania danych (DATEX) zajmuje się zbieraniem, zestawianiem i analizowaniem danych z zakresu konsumpcji żywności i występowania związków chemicznych w żywności i paszach w celu oceny zagrożeń na poziomie europejskim.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Zalecenia EFSA	1
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	4
Raporty zewnętrzne*	2

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

Najważniejszym przedsięwzięciem jednostki DATEX było utworzenie grupy roboczej w celu oceny dostępnych dowodów naukowych dotyczących ewentualnego wpływu na zdrowie β -kzomorfina i związanych z nimi peptydów, w szczególności β -kzomorfina-7 (BCM7) – peptydu występującego w białku mleka β -kazeinie. Wyniki kilku badań wskazywały, że BCM7 może przyczyniać się do wzrostu ryzyka zachorowań na niektóre choroby niezakaźne, takie jak autyzm, choroby wieńcowe czy białaczka typu I. EFSA podjęła działania w tym zakresie w ramach regularnego monitoringu i oceny ewentualnych zagrożeń związanych z łańcuchem żywności. Grupa robocza ustaliła, że można wskazać związki przyczynowo-skutkowe między spożywaniem BCM7, odnośnymi peptydami

lub ich ewentualnymi białkami prekursorowymi a chorobami niezakaźnymi.

Trwa uzupełnianie kompleksowej bazy danych szczegółowymi danymi dostępnymi we wszystkich państwach członkowskich w odniesieniu do dzieci i dorosłych. Powinna ona zostać w pełni uruchomiona w 2010 r. w celu ułatwienia dokładniejszych obliczeń zagrożenia co do korzystnych lub szkodliwych substancji bądź środków aktywnych w żywności. W ciągu roku opublikowano wytyczne dotyczące zbierania danych z zakresu konsumpcji żywności. We współpracy z państwami członkowskimi organizacja EFSA podjęła zdecydowane kroki w kierunku poprawy jakości ocen zagrożenia w europejskim

systemie bezpieczeństwa żywności. Grupa robocza koordynowana przez jednostkę DATEX opracowała wstępne wskazówki dotyczące traktowania danych ujętych lewostronnie (poniżej limitu umożliwiającego wykrycie). Jednostka zbadała domyślne założenia stosowane w całej organizacji EFSA do oceny zagrożeń w celu ich harmonizacji we wszystkich dziedzinach. Dokument w tej sprawie zostanie opublikowany w 2010 r.

Na wniosek Komisji Europejskiej jednostka DATEX przeanalizowała dane zebrane przez państwa członkowskie w odniesieniu do akrylamidu i furanu i opublikowała dwa raporty. Raport dotyczący akrylamidu zawierał analizę wpływu środków zastosowanych

>>>

>>>

z inicjatywy producentów w przemyśle, mających na celu ograniczenie poziomu akrylamidu. Mimo zaobserwowania trendu wskazującego na spadek obecności nie ustalono, czy podjęte środki odniosły pożądany skutek. Raport dotyczący furanu był elementem pośrednim w procesie poznania obecności furanu w żywności i został uzupełniony dwoma projektami przyznanymi w ramach art. 36, obejmującymi wpływ metod przygotowywania żywności na powstawanie furanu i zagrożenia związane z wdychaniem furanu podczas gotowania. Wyniki umożliwią organizacji EFSA opracowanie szerszej oceny zagrożenia różnymi drogami, w tym przez drogi oddechowe. Opracowano wstępną wersję raportu na temat obecności dioksyn w żywności i paszach.

Jednostka po raz pierwszy wspomogła Komisję Europejską w przygotowaniu danych statystycznych do rocznego raportu na temat pozostałości weterynaryjnych środków medycznych.

Jednostka DATEX uczestniczyła w pracach nad kilkoma opiniami, przygotowując oceny zagrożeń różnymi substancjami, w szczególności skażeniami, dla konsumentów stosujących dietę. Zebrano dane dotyczące poziomów morskich biotoksyn w skrupiakach i poziomów zagrożenia w porównaniu z wytycznymi wartościami zdrowotnymi przygotowanymi przez panel CONTAM. Wystąpiły trudności podczas zbierania informacji na temat arseniku ze względu na niewielką ilość dostępnych danych

dotyczących arseniku nieorganicznego – głównego składnika toksycznego. Opracowano algorytmy na podstawie informacji dostępnych w opublikowanych opracowaniach w odniesieniu do łącznych poziomów arseniku w celu oszacowania poziomu arseniku nieorganicznego w odpowiednich grupach żywności. Obliczono poziom zagrożenia dla osób dorosłych i po raz pierwszy można było przeprowadzić szczegółowe obliczenia w odniesieniu do różnych grup wiekowych dzieci w kilku państwach członkowskich. Wsparto panel CEF w kwestii wyboru odpowiedniej metody oceny zagrożeń związanych z aromatami dymu.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Pojawiające się zagrożenia

Jednostka ds. pojawiających się zagrożeń (EMRISK) jest odpowiedzialna za tworzenie procedur monitorowania, zbierania i analizowania informacji oraz danych w celu identyfikacji pojawiających się zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności i pasz oraz zapobiegania im.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	2
Raporty zewnętrzne*	1

*Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

Grupa robocza ESCO ds. pojawiających się zagrożeń opublikowała raport techniczny na temat pojawiających się zagrożeń, który wraz z poprzednimi raportami Komitetu Naukowego tworzy podstawę pierwszego rocznego raportu EFSA na temat pojawiających się zagrożeń w 2010 r. Opublikowano raport techniczny na temat różnych internetowych systemów monitoringu do identyfikacji występujących zagrożeń. Zawiera on ocenę narzędzia monitorowania mediów – MedISys – przygotowanego przez Wspólne Centrum Badawcze oraz porównanie z narzędziem ProMED-mail pod kątem przydat-

ności do identyfikacji pojawiających się zagrożeń. W ramach zewnętrznego projektu powstała baza danych związków bioaktywnych pochodzenia roślinnego. Zlecono także opracowanie modelu, prognozy i mapy pojawiania się mykotoksyn w płatkach zbożowych w UE w odniesieniu do zmian klimatycznych.

Jednostka EMRISK jest także odpowiedzialna za koordynację gotowości EFSA do reagowania w sytuacjach nagłych. W tym zakresie zaktualizowano wprowadzone przez EFSA procedury postępowania

w takich przypadkach (podręcznik awaryjny), na bazie doświadczeń uzyskanych podczas rozwiązywania nagłych kryzysów i wewnętrznych szkoleń. Jednostka EMRISK koordynowała ćwiczenia przeprowadzone z udziałem państw członkowskich i DG ds. Zdrowia i Konsumentów w celu symulacji komunikowania się w sytuacjach kryzysowych. Ćwiczenia zostały zaplanowane i przeprowadzone we współpracy z zewnętrznym konsultantem (wyłonionym w drodze zamówienia publicznego) oraz ekspercką grupą roboczą.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Przegląd partnerski zagrożenia pestycydami

Jednostka ds. przeglądu partnerskiego dot. zagrożenia pestycydami (PRAPeR) odpowiada za przegląd aktywnych substancji używanych w środkach ochrony roślin. Oceny, w tym przeglądy partnerskie, są wysyłane do Komisji Europejskiej w celu podjęcia decyzji, czy dana substancja może się znaleźć na liście substancji dozwolonych, które mogą być stosowane w produktach na obszarze UE. Jednostka uczestniczy także w ocenach zagrożenia dla konsumentów wynikającego z obecności pozostałości pestycydów w żywności, stanowiących podstawę do ustalania w prawodawstwie UE maksymalnych poziomów pozostałości (MRL). Jednostka jest również odpowiedzialna za przygotowanie rocznych raportów na temat pozostałości pestycydów.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Oświadczenia EFSA	1
Wnioski z przeglądu partnerskiego w zakresie pestycydów	28
Uzasadnione opinie	76
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	1

Dnia 1 września 2008 r. weszło w życie rozporządzenie (WE) nr 396/2005. W rezultacie jednostka PRAPeR została włączona w procedury ustalania i regulowania maksymalnych poziomów pozostałości (MRL) stosowanych w państwach członkowskich do dopuszczania do użytku nowych pestycydów i określania poziomów tolerancji w towarach importowanych (art. 10 rozporządzenia nr 396/2005). Komisja Europejska w 2009 r. złożyła 101 wniosków o zweryfikowanie ok. 400 MRL. W odpowiedzi EFSA

wydała 70 uzasadnionych opinii (dotyczących 76 wniosków). Ponadto EFSA wystawiła trzy uzasadnione opinie dotyczące konkretnych wniosków Komisji Europejskiej z zakresu substancji aktywnych, w stosunku do których istniało podejrzenie zagrożenia zdrowia konsumentów. W ramach programu weryfikacji MRL (art. 12 rozporządzenia nr 396/2005) EFSA otrzymała dane kontekstowe z państw członkowskich na temat 137 substancji aktywnych, które są obecnie oceniane. We współpracy z państwami członkowskimi i Komisją Europejską opracowano plan roboczy określający priorytety w kwestii finalizacji uzasadnionych opinii. Sporządzenie uzasadnionych opinii w liczbie określonej w art. 12(1) i 12(2) zgodnie z planem zarządzania na 2009 r. było niemożliwe z następujących powodów:

- opóźnienie złożenia dokumentów przez państwa członkowskie;

- wyższy priorytet rutynowych wniosków MRL (art. 10 rozporządzenia nr 396/2005) i związany z tym priorytet przydziału zasobów jednostki PRAPeR;
- liczba rutynowych wniosków MRL i uzasadnionych opinii wydanych przez EFSA w odpowiedzi na nie (art. 10 rozporządzenia nr 396/2005) była wyższa, niż przewidywano, co dodatkowo ograniczyło zdolność rozpatrywania wniosków zgodnie z art. 12.

>>>

Przegląd partnerski zagrożenia pestycydami

>>>

Jednostka PRAPeR zaktualizowała bazę danych toksykologicznych wartości referencyjnych z uwzględnieniem nowych lub poprawionych wartości ustalonych na obszarze UE lub przez instytucje międzynarodowe. Baza danych zawiera ponad 1100 wartości dopuszczalnego dziennego pobrania (ADI) i 900 wartości ostrych dawek referencyjnych (ARfD). Ogłoszono przetarg na rozszerzenie naukowej bazy danych MRL zgodnie z zaleceniami *Codex Alimentarius*. Informacje te są potrzebne do przeprowadzenia kompleksowej oceny zagrożeń w ramach programu weryfikacji MRL zgodnie z art. 12. Na tej podstawie instytucje ds. zarządzania ryzykiem będą mogły także stwierdzić, czy poziomy MRL określone w *Codex Alimentarius* są bezpieczne dla konsumentów w Europie. We współpracy z jednostkami CONTAM, DATEX i EMRISK jednostka PRAPeR przygotowała oświadczenie w odpowiedzi na wniosek o pilną opinię naukową na temat zagrożenia zdrowia publicznego związanego z obecnością nikotyny w grzybach leśnych.

W 2009 r. organizacja EFSA opublikowała pierwszy roczny raport na temat pozostałości pestycydów w 2007 r. Zawierał on podsumowanie wyników ok. 74 tys. próbek przeanalizowanych w 2007 r. przez państwa członkowskie w celu zapewnienia zgodności z przepisami prawa. W skrócie stwierdzono, że 96% próbek poddanych analizie było zgodnych z określonymi prawem maksymalnymi poziomami pozostałości (MRL), a w przypadku 4% stwierdzono przekroczenie tych norm. Odsetek próbek przekraczających normy wynosił 5% w 2006 r. Na podstawie tych danych określono rzeczywiste zagrożenie dla konsumentów związane z obecnością pozostałości pestycydów w żywności; wyniki tych badań także znalazły się w raporcie. Ze względu na zidentyfikowane braki w obecnym formacie raportowania organizacja EFSA opracowała nowy model przesyłania wyników prac kontrolnych. Został on przetestowany w ramach programu pilotażowego prowadzonego w sześciu państwach członkowskich, które przesyłały wyniki prac kontrolnych uzyskane w 2008 r.

dla ok. 6 mln stwierdzeń obecności pestycydów w 27 tys. próbek. Jednostka ogłosiła przetarg na zapewnienie wsparcia naukowo-technicznego w zakresie przygotowania wstępnej wersji rocznego raportu na temat pozostałości pestycydów.

Działania w ramach przeglądu partnerskiego pestycydów w 2009 r. objęły: nowe aktywne substancje; substancje przesłane ponownie w celu umieszczenia w załączniku I do dyrektywy 91/414/EWG po wstępnej decyzji odmownej; substancje znajdujące się w załączniku I z mijającym terminem ważności; substancje znajdujące się w załączniku I, w sprawie których EFSA musi wydać decyzję do 31 grudnia 2010 r. (tzw. *green track*, tj. substancje zgodne z kryteriami wyraźnego braku efektów szkodliwych); substancje, w stosunku do których przesłano dane potwierdzające po umieszczeniu w załączniku I. Zorganizowano wiele spotkań naukowych z ekspertami z państw członkowskich w związku z nowymi i istniejącymi substancjami aktywnymi i mikroorganizmami

>>>

>>>

stosowanymi jako substancje aktywne. EFSA otrzymała raporty na temat ocen 50 substancji przesłanych do ponownej weryfikacji i sześciu substancji, w sprawie których złożono wnioski o przedłużenie obecności w załączniku I. Rozpoczęto także konsultacje z państwami członkowskimi, wnioskodawcami i opinią publiczną w celu opracowania opinii dla Komisji Europejskiej. W przypadku dużej liczby substancji przesłanych do ponownej weryfikacji okres konsultacji kończy się w 2010 r. EFSA otrzymała także wniosek z Komisji Europejskiej w sprawie przeprowadzenia przeglądu partnerskiego z ekspertami z państw członkowskich i konsultacji w zakresie 20 substancji przesłanych do ponownej weryfikacji i sześciu substancji, w sprawie których złożono wnioski o przedłużenie obecności w załączniku I. W związku z krótkimi terminami realizacji programów ponownego składania wniosków i odnawiania pozwoleń jednostka PRAPeR zwiększyła wykorzystanie telekonferencji, organizując np. 23 telekonferencje z ekspertami z państw członkowskich. Komisja

Europejska zwróciła się także do EFSA o przygotowanie uwag na temat oceny danych potwierdzających przesłanych przez państwa członkowskie pełniące rolę sprawozdawcy w odniesieniu do dziewięciu substancji.

W sumie w 2009 r. jednostka PRAPeR wydała wnioski na temat 28 substancji, w tym dziewięciu nowych substancji aktywnych, dziewięciu substancji przesłanych do ponownej weryfikacji i siedmiu istniejących substancji aktywnych umieszczonych w załączniku I, w stosunku do których przegląd partnerski został przeniesiony na późniejszy termin. Liczba ta jest mniejsza od oczekiwanej, ponieważ: EFSA nie otrzymała z Komisji wstępnych wniosków na temat danych potwierdzających; wystąpiły nieprzewidziane opóźnienia zarówno w procesie odnawiania obecności w załączniku I, jak i programach ponownych zgłoszeń; a także, zgodnie z umową z Komisją Europejską, przedłużono termin rozpatrywania wniosków dotyczących większości substancji *green*

track do 2012 r. W efekcie liczba konsultacji publicznych rozpoczętych w 2009 r. była także mniejsza od oczekiwanej.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Współpraca naukowa

Celem jednostki ds. współpracy naukowej (SCO) jest wspieranie współpracy naukowej, projektów i wymiany informacji naukowych między EFSA a krajowymi instytucjami ds. bezpieczeństwa żywności w państwach członkowskich UE.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Raporty zewnętrzne *	2
<p>* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA</p> <p>Sieć punktów kontaktowych uruchomiona w 2007 r. kontynuowała działania na rzecz wspierania członków forum doradczego. W tym zakresie zostały podpisane wieloletnie umowy z 27 państwami członkowskimi mające na celu konsolidację istniejących powiązań. We wrześniu 2009 r. do sieci dołączyły trzy kraje kandydujące do członkostwa w UE. W wielu punktach kontaktowych, zwłaszcza w krajach Europy Środkowej, zorganizowano imprezy mające na celu zwiększenie świadomości prac prowadzonych przez państwa członkowskie i EFSA. Jednostka SCO opracowała raport na temat działalności punktów kontaktowych w 2009 r. Działania sieci obejmują wymianę informacji na temat szkoleń i projektów, takich jak zbieranie danych i finansowanie badań.</p> <p>Rozszerzona lista organizacji wspierających EFSA zgodnie z art. 36 obejmuje obecnie 370 podmiotów. W 2009 r. Zarząd EFSA zatwierdził plan roboczy na</p> <p>2010 r. w celu szybszego rozpoczęcia jego realizacji. W 2009 r. zorganizowano szkolenia w punktach kontaktowych w celu rozszerzenia możliwości współpracy z organizacjami zgodnie z art. 36 w poszczególnych krajach. Trwają również prace nad narzędziami informatycznymi ułatwiającymi działanie w sieci. Na podstawie analizy działań prowadzonych w ramach dotacji EFSA i zamówień przygotowano raport oceniający. Kontynuowano rozbudowę bazy ekspertów EFSA, która obecnie obejmuje ok. 2 tys. osób z ponad 60 krajów. Wynika to ze współpracy rozpoczętej w tym roku z państwami członkowskimi i międzynarodowymi organizacjami w celu promocji stosowania tej bazy. W 2009 r. opublikowano pięć regularnie sporządzanych raportów na temat projektu bazy ekspertów.</p> <p>Ukończono prace grupy roboczej ESCO ds. analizy zagrożeń i korzyści wynikających ze wzbogacenia żywności kwasem foliowym. Dyrektor wykonawczy przekazał Komitetowi Naukowemu raport podsumowujący wyniki spotkania naukowego w Uppsali w celu rozważenia przez panel NDA. Plat-</p> <p>forma wymiany informacji (IEP) jest narzędziem wymiany danych na temat działań związanych z oceną zagrożeń podejmowanych przez organizacje w państwach członkowskich, mających uprawnienia zbliżone do EFSA. Dotychczas w ramach IEP opublikowano ponad 400 opracowań naukowych. Ponadto stanowi ona źródło planów roboczych i innych informacji na temat poszczególnych krajów. Począwszy od kwietnia, użytkownicy otrzymali dziewięć raportów miesięcznych.</p> <p>W grudniu uruchomiono nową stronę internetową magazynu <i>EFSA Journal</i> w celu ułatwienia powoływania się na publikację w bibliografiach. Magazyn ma być wizytówką działalności naukowej EFSA dla społeczności naukowej i jednocześnie spełniać standardy przyjęte w publikacjach naukowych. W marcu opublikowano raport podsumowujący kolokwium nr 12 (<i>Campylobacter</i>). W Amsterdamie od 19 do 20 listopada odbyło się 13. spotkanie naukowe EFSA pt. „Co nowego w nowej żywności”, w którym uczestniczyło ok. 100 naukowców i zainteresowanych stron z 25 krajów.</p>	

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

Zbieranie danych na temat chorób odzwierzęcych

Jednostka Zoonoses opracowuje analizy i sprawozdania dotyczące chorób odzwierzęcych, odporności mikroorganizmów, skażeń mikrobiologicznych i epidemii chorób przenoszonych przez żywność. Dane są przesyłane przez państwa członkowskie i inne kraje raportujące zgodnie z dyrektywą 2003/99/WE.

Opracowania naukowe w 2009 r.	Liczba
Naukowe lub techniczne raporty EFSA	14
Raporty zewnętrzne*	5

* Raporty przygotowane dla EFSA przez podmioty zewnętrzne zgodnie z odpowiednimi procedurami EFSA

W 2009 r. kontynuowano prace z zakresu monitoringu i raportowania chorób odzwierzęcych w celu poprawy jakości danych otrzymywanych i analizowanych na poziomie Wspólnoty. W ramach projektu prowadzonego z wykorzystaniem dotacji przyznanej na podstawie art. 36 opublikowano cztery raporty na temat specyfikacji zharmonizowanych metod monitoringu i raportowania w zakresie pasożytów zwierzęcych (włosienie, tasiecmce, wągrzyca i sarkocystozy) u zwierząt w państwach członkowskich UE. Ponadto jednostka koordynowała dwa inne dotowane projekty zgodnie z art. 36 dotyczące harmonizacji monitorowania i raportowania wścieklizny i gorączki Q u zwierząt, jak również metod badania czynników odzwierzęcych w żywności w państwach członkow-

skich. Ponadto przy wsparciu grupy zadaniowej ds. zbierania danych na temat chorób odzwierzęcych i zewnętrznych grup roboczych jednostka wydała specyfikacje w zakresie zharmonizowanych badań dotyczących dwóch patogenów odzwierzęcych – werotoksycznych szczepów *E. coli* i *Yersinia enterocolitica* u zwierząt i w żywności. Zawierają one wskazówki dla lokalnych instytucji w państwach członkowskich w zakresie prawidłowego projektowania badań. Na wniosek Komisji Europejskiej przygotowano także specyfikacje techniczne dotyczące ogólnoeuropejskiego badania w zakresie *Listeria monocytogenes* – ważnego patogenu przeniesionego przez żywność – w żywności gotowej do spożycia.

Dane pochodzące z rocznych raportów na temat chorób odzwierzęcych przygotowanych przez państwa członkowskie oraz trzech sprawozdań bazowych zostały z powodzeniem zweryfikowane przy użyciu systemu zarządzania danymi SAS i automatycznych kryteriów oceny. Podjęto odpowiednie kroki w celu usprawnienia informatycznych i metodologicznych aspektów analizy danych z doroczných badań chorób odzwie-

rzęcych i sprawozdań bazowych. W ramach tych prac utworzono internetowy magazyn danych oraz systemy informacji geograficznej (GIS) mające ułatwić obsługę danych i dostęp do nich. Prace nad rozwojem analizy statystycznej i przestrzennej danych z zakresu chorób odzwierzęcych, jak również analizy tymczasowych trendów były kontynuowane przez dwie eksperckie grupy robocze, które opublikowały zalecenia dotyczące najodpowiedniejszych metod prowadzenia dalszych działań. Usprawnione metody analityczne zostały wykorzystane podczas prac nad wspólnotowym sprawozdaniem na temat chorób odzwierzęcych w 2008 r. i sprawozdaniem na temat epidemii chorób przenoszonych przez żywność w 2007 r., które były przygotowywane we współpracy z Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). Po raz kolejny najczęściej występującymi patogenami odzwierzęcymi w UE były *Salmonella* i *Campylobacter*. Opublikowano dwa ogólnoeuropejskie sprawozdania bazowe na temat gronkowca złocistego odpornego na metycylinę (MRSA) oraz *Salmonelli* u świń hodowlanych. We wszystkich raportach podkreślano znaczenie przejrzystości komunikacji w zakresie wyników badań i analiz.

Więcej informacji można znaleźć na dołączonej płycie CD-ROM.

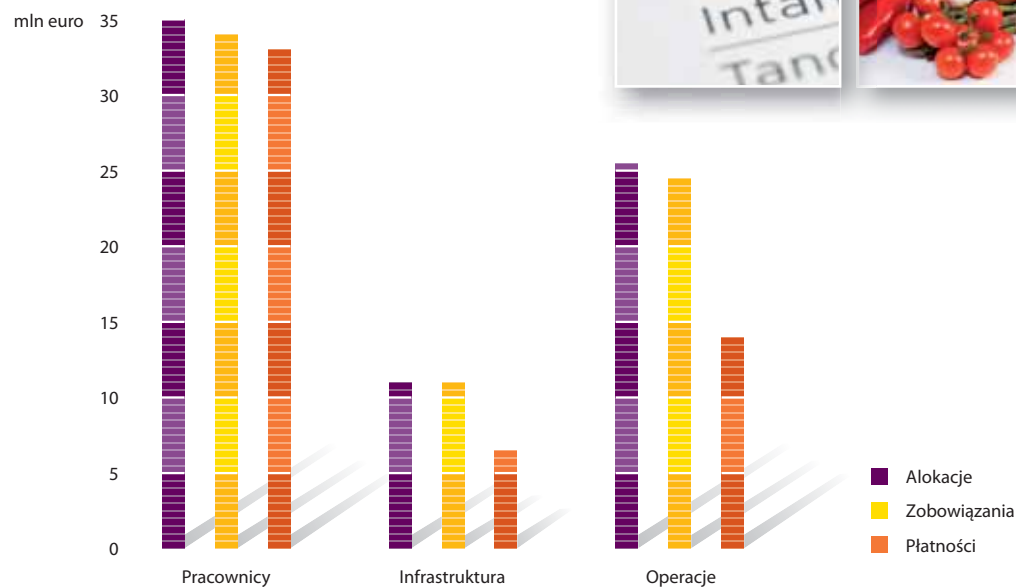
ZAŁĄCZNIK IV – SPRAWOZDANIE FINANSOWE

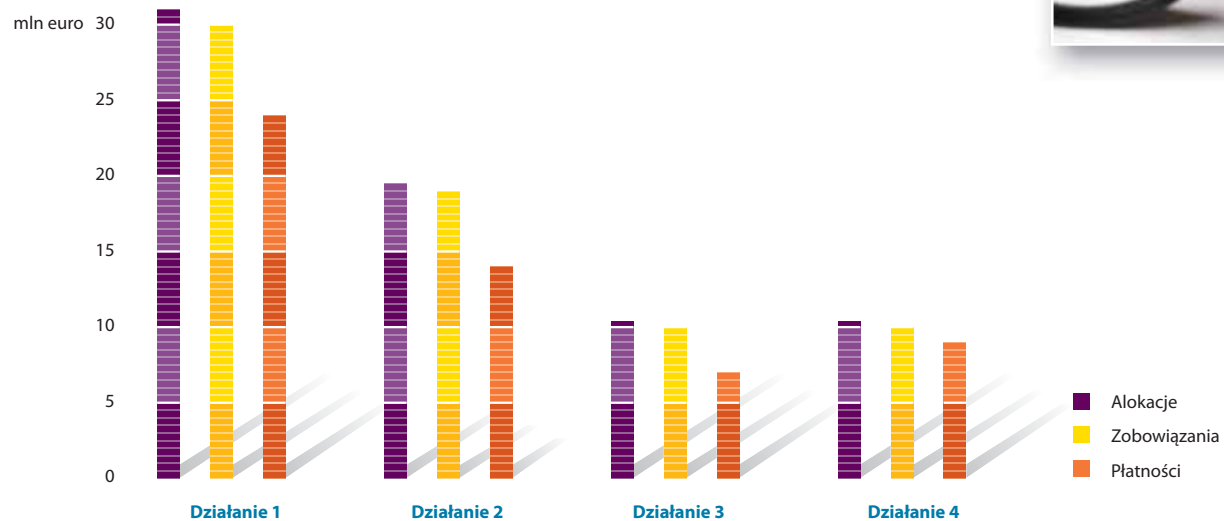
Wykonanie budżetu w 2009 r.

- Zobowiązania (w tym na program przedakcesyjny) wyniosły 68,92 mln euro lub 97,1% z 70,96 mln euro budżetu. Osiągnięto wynik 1% poniżej docelowego progu rocznego ustalonego na 98%.
- Wyplacono 53,47 mln euro lub 75,4% łącznej kwoty alokacji. Osiągnięto wynik 3% poniżej docelowego progu ustalonego na 55,6 mln euro.
- 9,5 mln ze środków przeznaczonych na płatności lub 13% wykonanego budżetu (24,4% w 2008 r.) przeniesiono na 2010 r.

Tytuł	Alokacje (mln euro)	Zobowiązania (mln euro)	Wykorzystanie (proc.)	Płatności (mln euro)	Płatności (proc.)	RAL (mln euro)
Pracownicy	34,77	33,81	97%	33,12	95%	0,69
Infrastruktura	10,75	10,69	99%	6,30	59%	4,40
Operacje	25,44	24,42	96%	14,05	55%	10,37
Z czego przedakcesyjnych	0,51	0,35	69%	0,23	46%	0,11
Łącznie	70,96	68,92	97%	53,47	75%	15,45

Wykonanie budżetu w 2009 r. wg aktywności

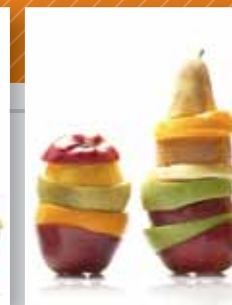
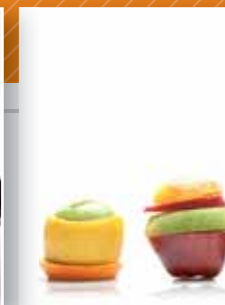
Działanie	Alokacje (mln euro)	Zobowiązania (mln euro)	Wykorzystanie (proc.)	Płatności (mln euro)	Płatności (proc.)	RAL (mln euro)
Działanie 1	30,72	29,84	97%	24,05	78%	5,79
Działanie 2	19,52	19,04	98%	13,58	70%	5,46
Działanie 3	10,42	9,96	96%	7,18	69%	2,78
Działanie 4	10,30	10,09	98%	8,67	84%	1,42
Łącznie	70,96	68,92	97%	53,47	75%	15,45

Działanie 1: Udostępnianie opracowań i opinii naukowych

Działanie 2: Metody oceny zagrożeń

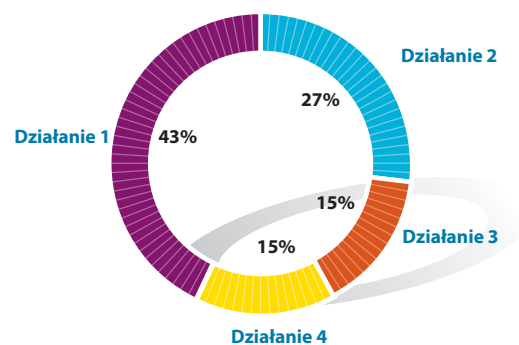
Działanie 3: Komunikacja i dialog

Działanie 4: Zarządzanie i administracja

Alokacje w 2009 r.

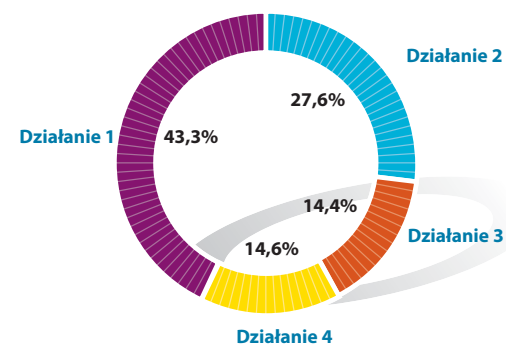
Działanie 1: Udostępnianie opracowań i opinii naukowych

Działanie 2: Metody oceny zagrożeń

Działanie 3: Komunikacja i dialog

Działanie 4: Zarządzanie i administracja

Wykonanie budżetu w 2009 r.

© Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności, 2010

ISBN 978-92-9199-220-1

doi:10.2805/3861

Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła. Opinie wyrażone w niniejszej publikacji nie odzwierciedlają oficjalnego stanowiska Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności w sensie prawnym. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek błędy lub niedokładności, które mogą wystąpić w tej publikacji.

